

Anotace

Fraňková, Marie. **Extremismus, jeho aktuální formy a opatření k jeho eliminaci.** [Bakalářská práce.] Brno: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004. 57 s.

Bakalářská práce pojednává o extremismu, jeho vývoji, aktuálních formách, projevech a možných způsobech eliminace. Je zde popsán vznik extremistických subjektů a způsob jejich existence v současné společnosti.

This paper deals with extremism, its evolution, contemporary forms, demonstrations and possible methods of its elimination. It covers the formation of extremist subjects and forms of their existence in present society.

Klíčová slova

Extremismus, eliminace, kriminalita, nacismus, neofašismus, radikalismus, rasismus, skinheads, subverze.

Key words:

Extremism, elimination, criminality, Nazism, neofascism, radicalism, racism, skinheads, subversion

O B S A H

1. ÚVOD	5
2. ZÁKLADNÍ POJMY	6
3. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA	10
3.1. Pojem extremismus	10
3.2. Projevy subverzní činnosti	13
3.3. Fenomény a rizika extremismu v ČR	15
3.4. Typologie členů extremistických hnutí	17
4. PRAVICOVÝ EXTREMISMUS	18
4.1. Charakteristika skinheads	19
4.2. Cíle organizovaných skinheads	21
4.3. Vznik a vývoj skinheads	23
4.3.1. Počátky	23
4.3.2. Přejed skinheadské subkultury na ultrapravicové pozice a její rozšíření mimo Velkou Británii	25
4.3.3. Skinheads v ČR	27
4.4. Organizace hnutí skinheads	31
4.4.1. Levicoví skinheads	31
4.4.2. Pravicoví skinheads	32
4.4.3. Nacionalističtí skinheads	32
4.4.4. Fašističtí skinheads	36
4.4.5. Neonacističtí skinheads	36
5. LEVICOVÝ EXTREMISMUS	39
5.1. Anarchoautonomní hnutí	41
5.1.1. Stručný exkurs do historie anarchismu a anarchistické ideologie	42
5.1.2. Situace v ČR	43
5.2. Nebolševické skupiny	45
5.3. Militantní ekologové	48
5.4. Levicoví skinheads	49
5.5. Squatty	49
5.6. Punks	50
6. ELIMINACE	51
6.1. Politika proti extremismu v ČR	51
7. ZÁVĚR	54
LITERATURA	55
ODKAZY	56
RESUMÉ	57

1. Ú V O D

O tom, kdo je extremist a které organizace jsou extremistické jsme mohli v posledních letech vyslechnout a přečíst celou řadu názorů. Škála těch, kteří byli za extremisty označeni je velmi široká a pestrá. V jedné společnosti se tak v průběhu doby ocitli např. anarchisté, členové hnutí skinheads, ekologičtí aktivisté, za extremistické byly označeny v minulosti rovněž některé politické strany (KSČM, SPR-RSČ, DŽJ, SČK).

Extremismus je přímo závislý na stavu společnosti. Jestliže se tato ocitne ve stádiu, v němž narůstají vnitřní rozpory, sociální napětí apod., je většina extrémních aktivit reakcí na ně. Demokracie pak nemá dostatek účinných obranných mechanismů, aby se ubránila všemu, co jí škodí. Pokud by takové mechanismy měla, přestala by být demokracií a stala by se diktaturou. Po celém světě existuje mnoho extremistických skupin či hnutí. Hranice mezi extremismem a normalitou je velice nejasná. Jedním z hlavních důvodů tohoto stavu je neexistence jednoznačné, společností akceptované definice termínu extremismus, na jejímž základě by bylo možné určit kdo extremistou je a kdo není.

Záměrem této práce je jednak uvést příklady nejznámějších a nejaktivnějších organizací či hnutí, které jsou činné v České republice a které jsou označovány jako extremistické, popsat jejich ideové zaměření, členskou základnu, popř. rozsah činnosti a aktivit a současně zhodnotit nebezpečí vyplývající z jejich činnosti a zamyslet se nad případnými protiopatřeními, která by jejich činnost co nejvíce potlačila.

2. Z. ÁKLADNÍ P O J M Y^{1) 2)}

Anarchie (z řečtiny) - bezvládní způsobené neexistencí veřejné autority integrující společnost. Anarchie znamená absolutní svobodu pro každého jedince a z toho vyplývající mezilidské konflikty. Již deklarace práv člověka a občana z roku 1789 říká, že svoboda má své meze, které zajišťují ostatním občanům možnost požívat stejná práva. Anarchie je obvykle průvodním jevem státních orgánů a institucí, ke kterému dochází především během revolucí, občanských či prohraných válek, resp. Velkých živelných katastrof.

Anarchismus - teoretický a politický směr prosazující neomezenou svobodu jednotlivce a odmítající jakoukoli státní moc a autoritu. Filozofickým základem anarchismu je vyhraněný individualismus. Anarchismus vychází z teze, že všechno zlo je způsobeno popřením přirozenosti a zaváděním umělých institucí a struktur. Za hlavní příčinu společenské nerovnosti považuje stát a státní instituce, prvním předpokladem spravedlivého uspořádání společnosti je zničení státu. Nepopírá nutnost určité organizace lidí, žádá však, aby tato organizace byla zcela svobodná, dobrovolná, bez použití státní autority, státního aparátu a donucovacích prostředků.

Anarchisté.-. přívrženci myšlenkového směru charakteristického odmítáním funkcí státu, případně i samotné existence státu. Uspořádání společnosti spatřují ve vytvoření malých svépomocných komunit kolektivně vlastnících výrobní prostředky. Současní anarchisté spatřují fungující společenství v odmítání konformity společnosti a v alternativním způsobu života, který je však pro ostatní obyvatele nepřijatelný.

Antisemitismus - (z lat.anti = proti, semitismus podle biblického Sema, praotce Semitů, tedy i Židů) – nepřátelský vztah k Židům. Jedna z forem náboženské a rasové nesnášenlivosti, která se projevuje různými formami od opovržení způsobem života Židů, přes právní diskriminaci, až po pogromy a genocidu. Nejčastěji bývá antisemitismus vyvolává, aby odvedl pozornost od jiných společenských problémů nebo aby „stmeloval národ“ proti společnému nepříteli.

Divácké násilí - hromadné agresivní chování uplatňované v souvislosti se sportovní akcí, jehož důsledkem je fyzická nebo majetková újma nebo narušení veřejného pořádku.

Extremismus – v obecném pojetí jde o výrazné odchýlení od obecně uznávaných a aktuální době přijímaných norem. (Podrobněji viz dále).

Politický extremismus – jde o extremismus, jehož odchýlení od obecně zavedených a v aktuální době přijímaných norem má podobu politického programu s výraznými prvky názorové nesnášenlivosti a odmítání a odmítání kompromisních řešení. Je manifestován jako radikální až militantní odmítání politiky státu nebo ústavního pořádku a to za použití násilí.

Fašismus (z lat. fascis = svazek) – otevřená diktatura antiliberálního a antidemokratického zaměření vycházející z nacionalismu nebo rasismu. Název je odvozen od svazku prutů, který se nosil ve starověkém Římě před konzuly jako znak jejich autority. Fašismus je plodem situace mezi dvěma světovými válkami. První zemí, kde se prosadila fašistická teorie i praxe, byla Itálie.

Nacismus – (zkratka slov nacionální socialismus) – ideologie Národně socialistické německé dělnické strany (NSDAP) obecně nazývané nacistická strana. Jejím obsahem je především spojení dvou doktrín:

- a) fašistické koncepce státu řízeného vůdcem ztělesňujícím národní vůli,
- b) rasistické koncepce o nadřazenosti árijské rasy a oprávněnosti porobení, resp. likvidace ostatních ras.

Neofašismus – (z řeckého neos = nový + lat. fascis = svazek) – snaha o obnovení fašistických režimů. Současný neofašismus navazuje na fašistickou ideologii především svým rasismem a extremistickým jednáním. Příznivci neofašismu se rekrutují především z deklasovaných vrstev na okraji společnosti nebo ze skupin sociálně nezakotvených jedinců (často nezaměstnané mládeže).

Hnutí ekologické – politické strany konstituované většinou z občanských iniciativ obránců přírody a odpůrců jaderného zbrojení. Původně volná hnutí se v řadě zemí zformovala do politických stran. Od původní problematiky řešení rozporu mezi přírodou a civilizací a

protiválečných postojů přešlo také k problematice mezilidských vztahů a fungování politického systému.

Hnutí extremistické – neoficiální, více či méně pevné sdružení občanů stejných nebo podobných extrémních názorů na společenské vztahy, postavení národa, člověka, náboženství ve společnosti, usilující o prosazení svých názorů a cílů a to za využití různých i protiprávních prostředků.

Hnutí politické – u nás obecně chápáno ve významu právnické osoby, vznikající na základě zákonem stanovených podmínek, daných zákonem o sdružování politických stran a hnutích.

Kriminalita s extremistickým podtextem – rozumí se protiprávní jednání páchané v souvislosti s extremismem, působením sekt nebo diváckým násilím, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku.

Nacionalismus (z lat. natio = národ) – **1.** teorie, že základem státu by měl být národ, resp., že každý národ by měl tvořit stát, neboť správa věcí veřejných je nejideálnější v rámci širší komunity se společnou minulostí a kulturou, tedy národa. **2.** ideologie vycházející z přesvědčení o výjimečnosti vlastního národa. Krajní nacionalismus se projevuje ve formě a) šovinismu hlásajícího nenávist k cizím národům, b) xenofobie, tj. uzavřenosti a nedůvěry vůči ostatním národům.

Politický radikalismus - **1.** přístup, který navrhuje zásadní změnu nějakého stavu ve státě. Může se jednat např. o zestátnění nebo naopak privatizaci určitého odvětví, zavedení bezplatného nebo placeného školství či zdravotnictví, zásadní změnu daňového systému apod.. Radikální přístup může mít jakákoli politická strana nemusí být proto označována za stranu radikální. **2.** označení politického směru usilujícího o zásadní změnu společnosti. Zde se jedná o politický extremismus, ale s absencí prvků násilí jak v jednání, tak i v proklamacích. Jde o politické postoje, které nevedou k odstranění demokratického systému společnosti a pohybují se v rámci daného ústavního systému.

Rasa (z arabského ras = hlava) – velká skupina lidí lišící se od jiné somatickými, psychickými, kulturními, jazykovými a jinými zvláštnostmi. Mezi typické znaky, které jsou

určujícím kritériem mezi rasami, patří např. vzhled, tvar nosu, rtů, očí, temperament apod.. Jsou rozlišovány tři základní rasové skupiny – rovníková (negroaustralská), indoevropská a mongolská.

Rasismus – nevědecká teorie o existenci „vyšších“ a „nižších“ ras. Rasistické názory vycházejí z představy, že kulturní a psychický charakter celých populací (národů a národností) je závislý na biologických a etnických základech, tj. na rasovém původu. V antropologii neexistují žádné důkazy o biologické nerovnosti ras. Nepopiratelné jsou jejich různé fyzické dispozice. Teorie převzata ideologiemi, které zdůrazňují nadřazenost bílé rasy nad ostatními „méněcennými rasami“.

Rasově motivovaná trestná činnost – společensky nebezpečné trestní jednání, kterým pachatel verbálně, graficky nebo fyzickým násilím útočí na rasovou, národnostní, vyznání nebo politickým přesvědčením odlišné občany, potlačuje jejich zaručená práva a svobody pro jejich rasovou, etnickou, národnostní nebo náboženskou odlišnost nebo je jinak zbraňuje, terorizuje.

Tzv. Rasismus naruby jde o termín uplatňovaný v souvislosti s násilím menšin vůči majoritní skupině obyvatelstva, které je také vykládáno ve společnosti jako projev rasové nesnášenlivosti.

Subverze – souhrnný pojem pro konkrétní nežádoucí, resp. nebezpečné prostředky, aktivity a metody (násilné, propagandistické nebo jinak nezákonné či neústavní, aj.), jejichž cílem je realizace konkrétní ideologie a rozvrat demokratického systému.

Šovinismus (z franc. Chauvin, podle postavy granátníka z francouzské komedie bratří Cogniardů) – extrémní fanatický nacionalismus, hlásání nesnášenlivost a nenávisti k jiným národům. Vychází s nadřazenosti jednoho národa, resp. jedné rasy nad ostatními. Zvláštní formou je tzv. velkomocenský šovinismus, který se vyskytuje u příslušníků velkých národů neuznávajících právo malých národů na samostatnou existenci.

Xenofobie (z řeckého xenos = cizí a fobos = prchat) – chorobný odpor k cizincům a strach z nich. Nedůvěra ke všemu cizímu, novému. Charakteristické jsou projevy odporu, nepřátelství. Primitivní forma šovinismu vztahující se ke všem národům bez rozdílu.

V minulosti rozšířena především u relativně vyspělých nebo izolovaných národů v jinak zaostalých částech světa (Čína, Japonsko). Dnes je xenofobie často především v zemích, ve kterých žije a pracuje mnoho krátkodobě usedlých cizinců (tzv. gastarbeitřů). Konkrétním projevem je nepřátelství k lidem jiné barvy pleti, jiné národnosti, jazyka, náboženství, kultury, projevující se navenek odporem a nepřátelstvím vůči imigrantům, ale i k cizincům s trvalým pobytem, uprchlíkům či zahraničním dělníkům.

3. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA EXTREMISMU

Charakteristickým znakem každé společnosti je různorodost názorů a postojů jejích členů. Určitá část společnosti se přiklání k extrémně idealistickým až radikálním postojům a snaží se je více či méně razantněji prosazovat.

Vznik a vývoj extremismu v ČR umožňuje činit závěr, že minula doba, kdy zvyšující se výskyt sociálně patologických jevů byl prisuzován nestabilitě společnosti při přechodu z totalitního systému do rodící se demokracie. Došlo k zjištění, že tyto jevy jsou neodstranitelnými průvodci demokratické společnosti. Demokracie totiž nemá dostatek mechanismů, aby se bránila všemu, co jí škodí, protože potom by přestala být demokracií a stala by se opět diktaturou. Vzniká tak paradoxní stav, kdy některé principy, na kterých je demokracie založena, se obrací proti ní. Z toho vyplývá závěr, že extremismus je průvodním jevem demokracie.³⁾

3.1. Pojem extremismus

Fenomén extremismu je v této práci zúžen na jeho reálné projevy v oblasti politické a náboženské. Je nazírán spíše z hlediska sociologického nikoli jako filozofický problém.

Pojem politického extremismu je t.č. vykládán značně nejednotně a jeho užívání je téměř vždy diskutabilní. I tam, kde panuje relativní shoda – např. mezi jednotlivými orgány činnými v trestním řízení, se v průběhu náročnější diskuse objevují základní odlišnosti v názorech na vymezení jeho obsahu. Ani zahraniční poznatky při hledání vhodné definice

politického extremismu příliš nepomáhají. Ale bez přesného vymezení obsahu tohoto pojmu se jím lze jen stěží seriózně zabývat a připravovat opatření k omezení jeho výskytu.

Definice pojmu extremismus užívané orgány činnými v trestním řízení a jinými institucemi v ČR (IKSP, MV, Policií ČR, MS ČR, BIS):⁴⁾

1. Dle formulace studie o extremismu zpracované pracovníky **IKSP** nejobecněji můžeme o extremismu říci, že se jedná o výrazné odchýlení od obecně zavedených a v aktuální době přijímaných norem chování a jednání. Extremismus je chápán jako souhrn určitých sociálně patologických jevů vytvářených více či méně organizovanými skupinami osob (extrémistů). Byť důvodem ke vzniku a existenci mnoha druhů extremistických skupin a hnutí jsou často vzájemně odlišné ideologie, jako sjednocující prvek vystupuje (dle IKSP) jimi proklamované odmítání základních hodnot, norem a způsobů chování formujících současnou společnost.
2. V resortu **MV** je pojmem extremismus označována protiprávní činnost vycházející z ideových pohnutek, která je namířena proti základním lidským a politickým právům a svobodám, demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti státu (tj. proti ustanovením Ústavy ČR). Takto definovaný pojem extremismu je podle jeho projevů rozdělen na:
 - a) ten, jehož projevy mají charakter trestných činů či přestupků (tj. jsou porušením právních ustanovení) a který spadá zejména do působnosti Policie ČR (někdy bývá označován jako nepolitický) a
 - b) politický, který spadá zejména do působnosti BIS.

Dále ministerstvo vnitra dělí v současné době extremismus do dvou základních skupin: levicový (LEX) a pravicový (PEX).

3. **Policie ČR** užívá k označení extremismu tuto definici:

„Pod pojmem extremismus se rozumí souhrn verbálních, grafických, fyzických a jiných aktivit, zpravidla s ideologickým kontextem, vyvíjených jedincem nebo skupinou osob, zaměřených obecně na narušování veřejného zájmu, napadání osob nebo poškozování předem zvolených objektů. Toto jednání přitom naplňuje znaky skutkové

podstaty trestného činu nebo přestupku. Extremismus ve všech jeho formách je jedním z kriminogenních faktorů zvyšujících společenskou nebezpečnost všech druhů deliktů.“

Extremisty policie rozumí osoby nebo skupiny, které se vyznačují výraznou odchylkou od obecně zavedených a v aktuální době přijímaných norem, zejména:

- a) vysokou mírou demagogie a názorové nesnášenlivosti a odmítání kompromisních řešení, přičemž jejich argumentace nabízí jednoduchá, rychlá a nereálná řešení složitých problémů ve společnosti založená na krajním politickém názoru a obětování životů a zdraví občanů, jejich majetku, veřejného klidu a pořádku,
- b) svůj útok směřují proti skupinám obyvatel bez ohledu na to, zda tito obyvatelé jsou nositeli prvku, proti kterému je snaha extremistů vedena, např. řešení agresivity skinheads proti všem občanům černé pleti, řešení rómské kriminality na občanech, které pro vnější znaky (oblečení, účes apod.) považují za přívržence skinheads,
- c) absencí hmotných pohnutek, ideovou motivací trestného jednání atd..

Policie zvláště vykládá pojem *sekty*. Jsou to „destruktivní náboženské skupiny, založené na pochybném vizionářství nebo přímo na podvodném jednání svého zakladatele, prokazatelně narušující mravní vývoj mládeže nebo porušující právní předpisy. Jedním z důležitých poznávacích znaků je, že členové sekty upadají v určité míře do nesvobody a do závislosti na svých představených.“

4. **Ministerstvem spravedlnosti** formulovaná pracovní definice zní:

„Trestné činy extrémní povahy jsou pro společnost nebezpečné činy spočívající v užití násilí, vyhrožování usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, ve veřejném hanobení a podněcování k nenávisti, ublížení na zdraví namířené proti skupinám obyvatel nebo jednotlivcům pro jejich politické přesvědčení, národnost, rasu a vyznání, v podpoře či propagaci hnutí směřujících k potlačení práv a svobody občanů, hlásání národnostní, rasové, třídní nebo náboženské zášti a ve veřejném projevu sympatií k fašismu nebo k jinému podobnému hnutí.“

5. **Bezpečnostní informační služba** ve svých materiálech vysvětluje pojem extremismus (jedná se o politický extremismus) takto:

„Extremismus je minoritní a mezní (viz Gaussova křivka) projev působící na majoritně akceptovaný systém destruktivně. Destrukce v tomto případě znamená snahu nahradit stávající politickoeconomický systém (demokracie) systémem antagonistickým (totalitním, anarchistickým), na rozdíl od opozice, která je opozicí vůči výkonu moci (vládě), nikoliv vůči státu (čili v rámci systému). Klíčový je proto vztah k systému. Jde tedy o pojem označující relativní jev, podmíněný historickým kontextem a společenským konsensem.

Problém je v tom, že demokracie stojí a padá s vůlí majority žít v demokratické společnosti a ctít demokratické hodnoty. Ztráta důvěry v demokracii znamená prostředí pro růst extremismu, až k převzetí politické moci umožňující změnu demokratického systému v nedemokratický.

Extrémní může být idea nebo prostředek. Protidemokratická ideologie se pojmenovává extremismus, extrémní prostředky k dosažení cílů jsou označovány jako násilí a subverze.“

3.2. Projevy subverzní činnosti⁵⁾

Základním scénářem subverzní činnosti je vyvolání takové společenské a politické krize, která má za následek destabilizaci společnosti a vznik chaotické situace, ze které společnost vyvede právě ta skupina, která krizi vyvolala, a to buď přímo převzetím moci, a nebo tím, že představitelé státní moci vyhoví jejím požadavkům. Tento základní scénář podléhá různým modifikacím ve vztahu ke konkrétnímu zaměření subverzní skupiny. Realizace těchto jevů může být v některých případech nejen cílem, ale i důsledkem některých, prvotně nesubverzních aktivit (např. organizovaný zločin). Činnost a východiska k realizaci nebo k pokusu o realizaci tohoto scénáře mají několik základních rysů:

- a) Nerespektování základních demokratických principů při prosazování svých zájmů; snaha realizovat – veřejně nebo konspirativně – v praxi ideologii, která je v rozporu s demokratickými základy ČR.

- b) Zneužívání demokratických principů (například práva shromažďovacího, petičního, svobody tisku, apod.) k hlásání nebo šíření ideologií, které jsou v rozporu s demokratickými základy ČR, či jiných protiústavních názorů.
- c) Snaha o uplatnění vlivu a moci (ekonomické i politické) jiného státu nebo zahraničního uskupení na ČR právně nepřislusným způsobem.
- d) Využívání a zneužívání postavení nebo funkce (např. ve státní správě) k prosazování idejí, které jsou v rozporu s demokratickými základy ČR, apod..
- e) Činnost registrovaných organizací, která je v rozporu se schváleným programem a stanovami a je v rozporu s demokracií a ústavním zřízením ČR a vytváření paralelních struktur k této činnosti.
- f) Prosazování názorů, které sice nemají extremistický obsah, ale děje se tak soustavně násilnou formou či psychickým terorizováním oponentů či nesouhlasících občanů.
- g) Hlásání a šíření rasistických nebo v širším smyslu xenofobních a nacionalistických idejí, včetně příslušných modifikací, nebo propagace rasové, politické, sociální, náboženské či jiné nadřazenosti jedné skupiny obyvatel nad druhou.
- h) Omezování skupiny obyvatel v uplatňování základních občanských práv, práva na svobodu slova, práva na svobodu shromažďování, práva na svobodu vyznání, práva svobodně volit a být volen atd.
- i) Prosazování zvláštních práv pro jednotlivce nebo skupinu obyvatelstva z důvodů její národnostní, sociální, politické, náboženské nebo rasové příslušnosti.
- j) Omezování příslušníků určité skupiny v právu do skupiny dobrovolně vstoupit a dobrovolně vystoupit bez následku na cti, majetku, bezpečí své i blízkých osob, nebo se svobodně stýkat s jinými osobami podle své volby (včetně rodinných příslušníků a dětí).

Tyto obecné jevy se uskutečňují:

- Vytvářením organizovaných skupin na podporu šíření a realizace názorů a činností uvedených v bodu a) – j).
- Slučováním názorově různých skupin a jejich radikalizací s cílem destrukce společenského zřízení.
- Vydáváním materiálů obsahujících a propagujících názory a činnosti popsane v bodech a) – j).
- Soustavným propagováním a vystupováním s extremistickými názory v masmédiích nebo na veřejných shromážděních.

- Aktivním násilným vystupováním nebo výhrůžkou násilí proti jiným osobám z důvodu jiného rasového a národnostního původu, státní příslušnosti, kulturní a sociální odlišnosti, osobního a náboženského přesvědčení či odlišného způsobu života.
- Ozbrojováním a prováděním paravojenského výcviku.
- Organizováním přímých násilných akcí – teroru – nebo psychického teroru proti oponentům, odpadlíkům, osobám nebo objektům, které jsou chápány jako symboly režimu (státní a ústavní činitelé, sídla ústavních a státních institucí, politických stran nebo významných ekonomických subjektů, kulturní činitelé a instituce atd.).
- Soustavnou podporou nebo veřejnou prezentací a propagací jiných, názorově blízkých osob a skupin.
- Vytvářením finančních a materiálových zdrojů umožňujících subverzní činnost, přičemž se často může jednat i o nelegální způsoby získávání těchto zdrojů (obchod s drogami, loupeže zbraní apod.).
- Snahou o ovládnutí a podřízení jiných, odlišných skupin.
- Komunikací a navazováním styků s obdobně zaměřenými osobami v zahraničí.
- Používáním konspiračních a zpravodajských metod.

3.3. Fenomény a rizika extremismu v ČR⁴⁾

Nejvýznamnějšími fenomény v oblasti extremismu v ČR v poslední době jsou:

- Strukturalizace a profilace scény.
- Internacionalizace – aktivní navazování zahraničních kontaktů a vstup do mezinárodních struktur ideově blízkých, včetně zpětného ideového ovlivňování.
- Aktivisté a představitelé skupin v levicovém prostředí začínají tvořit novou generaci radikálů oddaných ideologiím, které hlásají.
- Pravicoví extremisté sice hlásají ideály „pevné ruky“, ale více je uspokojují vzájemná setkání, svolávání hesel, násilné útoky proti rómskému etniku a gesta.
- Dochází k nárůstu využívání komunikační techniky, a to nejen pokud jde o využívání internetu, ale i při výrobě plakátů a časopisů. Také využívání mobilních telefonů pomáhá při koordinaci činnosti.
- Dochází ke konspiraci v souvislosti s vyšší aktivitou policejních složek.

- V České republice se etablovala řada nových sekt ze zahraničí a vznikají i sekty nové. Skutečně nebezpečný náboženský extremismus nebyl prozatím na našem území zaznamenán, ale podle zkušeností ze zahraničí je třeba sekty vnímat jako latentní nebezpečí.

Největší současná rizika v souvislosti s extremismem v ČR jsou:⁵⁾

1. Ohrožení integrity rozhodovacích procesů a ohrožení ústavních principů ČR; tj. vazby a možnosti extremistických seskupení vůči státní správě, vládním, ekonomickým a bezpečnostním strukturám ČR.
2. Vzájemná spolupráce LEX a PEX skupin – formy, metody, cíle; tj. vzájemná podpora při prosazování shodných cílů, rozšíření možností a vlivu extremistických subjektů.
Ze získaných informací vyplývá, že LEX a PEX subjekty se společně podíleli na některých veřejných akcích a plánovali některá podobná vystoupení. Oba typy extremismu se shodují v odporu proti demokratickým principům, v odporu proti lidským právům, v sociální demagogii, v tendenci k autoritativnímu, totalitnímu politickému režimu, v nacionalismu a v některých případech i rasismu (resp. antisemitismu), v odporu proti pokračující integraci ČR, v odmítání současných civilizačních hodnot. Společným základním cílem je odstranění současného demokratického systému.
3. Vstup PEX subjektů do politického systému (soutěže) ČR; tj. rozšíření vlivu a možnosti šíření extremistickým ideologií mezi širší skupiny obyvatelstva a alespoň částečná realizace extremistických záměrů.

V současnosti dochází k výrazné změně veřejné prezentace pravicově extremistických subjektů. Vedení PEX skupin se stále více snaží oprostit se od vnějších znaků původního skinheadského hnutí a vystupovat veřejně, občansky přijatelnější formou. Vůdčí osobnosti PEX pravděpodobně vyhodnotili dosavadní aktivity skinheadského typu jako politicky irelevantní, bez možnosti širšího veřejného vlivu a bez možnosti politické kariéry. Politický zájem, tj. zájem na etablování nějakého extremistického režimu převážil nad původními hodnotami neorganizovaného, původně nepochitického skinheadského hnutí.

4. Násilné aktivity anarchoautonomních subjektů; tj. ohrožování veřejného pořádku, ohrožování zdraví a života, ohrožování materiálních hodnot a cizího majetku.

V současné době přibývá násilných projevů na anarchoautonomních akcích a vzrůstá agresivita účastníků. Ve stále větší míře se objevují i nejrůznější zápalné a výbušné prostředky (Molotovovy koktejly, dělbuchy), jejichž použití hrozí zraněním a smrtí. Tento nárůst je především výsledkem intenzivních zahraničních kontaktů a vzájemné spolupráce.

Anarchoautonomy spojuje negace většiny současných společenských, politických a civilizačních jevů, zkratkovité hodnocení současného stavu (např. „kapitalismus = fašismus“ apod.); rozděluje je konkrétní taktika a definice cílů. Pro velkou část je toto prostředí pouze vhodným rámcem pro uplatnění vlastního, resp. alternativního stylu života, aniž by se hlouběji zabývala nějakým politickým nebo filozofickým programem.

Většina anarchoautonomních aktivit je dosud především problémem ochrany veřejného pořádku, kdy hlavním rizikem je nebezpečí vzájemných násilných střetů mezi anarchoautonomy a jejich oponenty (především z prostředí PEX), při kterých hrozí újma na životě, zdraví, majetku a to i nezúčastněných občanů.

3.4. Typologie členů extremistických hnutí⁴⁾

Institut pro výzkum veřejného mínění (IVVM) provedl v letech 1997 až 1998 rozsáhlý výzkum k otázkám souvisejícím s problematikou příčin a podmínek vzniku a projevů extremistických nálad, postojů i vzniku samotných extremistických hnutí. Na základě tohoto výzkumu bylo možné provést určitou typologii členů a příznivců extremistických hnutí a jejich projevů a také možných příčin extremismu. Celkově bylo možné vyvodit následující závěry:

- Většina extremistů – členů a příznivců extremistických hnutí – jsou mladí lidé.
- Vůdčí osobnosti extremistických hnutí jsou lidé vyznačující se sklonem k mesiášství, megalomanií.
- Řadoví členové a příznivci hnutí se rekrutují v převážné míře z mladých lidí, kteří se souhrou okolností dostali, a to i na přechodnou dobu, na okraj společnosti především z důvodu ztráty zaměstnání, rodinného zázemí, jde o přistěhovalce, etnické či jiné menšiny a další.

- Nejrizikovější skupinou je mládež. Přispívají k tomu i skutečnosti, že mládež nesvazuje strach o majetek a prosperitu rodiny, svým věkem přirozeně směřuje k radikalismu v řešení chyb a nedostatků společnosti, které velmi citlivě vnímá.
- Mladým lidem vyhovuje černobílé vidění světa a koncentrace problému do jednoduchých hesel, hledání nepřítele, který je za vše odpovědný, řešení situace stanovením úkolů „někým“. To vše poskytuje extremistická skupina vedená silnou osobností, ke které se obrací. Navrhovaná řešení problémů ve skupině jsou jednoduchá, zdánlivě řeší problém ihned a uspokojivě, a navíc, každý řadový člen skupiny (hnutí) je platným členem, se kterým se počítá, který problémy může řešit sám nebo se na jejich řešení spolupodílet.
- Věk sám o sobě není dostačujícím důvodem náležení mladých lidí k extremistickým hnutím.
- Nezralý mladý člověk, hledající jednoduchá řešení, snadno podléhá vlivu demagogů, kteří mu „černobílé“ vidění světa předkládají a nabízejí mu, aby se účastnil řešení věci agresivními akcemi.
- Současnost je vnímána jako bezperspektivní a příznivci extremistických hnutí v ní nevidí místo pro seberealizaci.

4. PRAVICOVÝ EXTREMISMUS (PEX)

V posledním desetiletí v naší republice stále více poutá pozornost extrémně pravicová fašizující názorová orientace, která neustále prorůstá společenským životem v řadě zemí světa. Tento světonázor nachází bohužel značné zázemí kromě států západní Evropy a USA také v mnoha zemích bývalého východního bloku, které se po rozpadu izolovaného socialistického tábora začaly potýkat s mnoha problémy otevřené společnosti.

Krajně pravicové autoritářské pojetí společenského řádu není výsadou mladých lidí, ovšem v poslední době zasahuje stále více právě tuto věkovou kategorii. Mladí příznivci takto zaměřených skupin se nejčastěji deklarují jako stoupenci hnutí skinheads, které představuje převážnou část pravicového extremismu. Proto je třeba vymezit, co nebo kdo to vlastně skinheads jsou a uvést něco o historii tohoto hnutí.

4.1. Charakteristika skinheads⁵⁾

Skupiny skinheads se vytvářejí především v sídlištích městských aglomerací. Převážnou většinu přívrženců tvoří učňovská mládež ve věku 15-ti až 18-ti let. Jsou však zastoupeni i středoškoláci a vysokoškoláci, kteří často zaujímají vedoucí místa. Pro mnoho skinheads je charakteristickým znakem slabší prospěchový průměr. Tito často pocházejí z neuspořádaných a neúplných rodin. Názorové postoje skinheads a z nich vyplývající aktivity jsou podmíněny především jejich odporem vůči stávající společnosti. Nespokojenost se současným stavem společnosti vede ke dvěma antagonistickým programům – pravicovému, ale i levicovému. Pravicový skinheads se identifikují se společenstvím, které má rozměr národa (rasy), což vede obecně k jejich příklonu k různě xenofobnímu nacionalismu, někdy až fašismu a neonacismu. Levicový skinheads, kteří tyto hodnoty svých antagonistů neuznávají, se ideově ocitají mezi anarchoautonomy a některými marxistickými frakcemi.

Skinheads si i přes své názorové rozdíly zachovali charakteristické vnější znaky. Jejich úprava vlasů a původně pracovní oděv jsou ve srovnání s jinými módními styly vysoce účelové, což se projevuje zejména ve rvačkách. Obdivují fyzickou sílu, tvrdost a lhostejnost k bolesti, přičemž odmítají drogy a vše, co oslabuje tělo. Kult tvrdosti a agresivity způsobuje, že počet tzv. „Renees“ nebo „Skingirls“ – dívčích příslušnic hnutí skinheads, je v porovnání s jinými hnutími, jako jsou např. punks nebo anarchoautonomové, podstatně nižší.

Příslušníci hnutí skinheads věnují svému vzhledu značnou pozornost. Mimo dobrou fyzickou kondici vysoce zdůrazňují osobní čistotu (nemytými a neupravenými osobami opovrhují). Jejich péče o tělo se dále, zejména u ultrapravicových skinů, projevuje v oblíbenosti tetování. Nejmarkantnějšími znaky příslušníků hnutí jsou však úprava účesu, oděv a jeho doplňky.

I když nejtypičtějším znakem skinheads byla po dlouhé období hlava dohola, v současnosti došlo k určitému posunu. Přesto, že si mnoho skinheads hlavu doposud vyholuje, někteří z nich nosí krátké vlasy různého, někdy velmi nápadného střihu.

Na oděv, který je pýchou a vizitkou svého majitele, jsou někteří skinheads ochotni vydat značné finanční částky, které jsou mnohdy naprosto neúměrné jejich příjmům. Vzhledem k ceně originálního stylového oblečení, která může být vyšší než 10000,- Kč, čeští skini nosí velmi často mnohem levnější napodobeniny. Ze stejných důvodů se jen velmi málo skinheads honosí drahým tetováním.

Snad nejdůležitější částí oděvu je pevná obuv. Jde o většinou černé boty především značky Dr. Martens (cca 2500,-Kč), ale i Getta Grip (cca 3000,-Kč), London nebo Gladiator (cca 3700,-Kč), které mají až 24 dírek pro tkaničky. V některých případech lze about i polobotky v barvě černé, zelené a vínové.

Dalším nepostradatelným doplňkem je většinou zelená bunda, která se nazývá „bomber“ a jejíž průměrná cena je 1700,- až 2000,-Kč. Její název je odvozen od letecké bundy „bomber jacket“, která je v oblibě již od roku 1969. „Bomber“ může být i černý, vínový, kovově modrý nebo s maskovacím vzorem. Mnozí skini nosí i jeans bundy bez rukávů.

Velmi důležitá je i volba vhodného trička. Mezi příslušníky hnutí skinheads je již od šedesátých let nejpopulárnější značka „Fred Perry“, která stojí až 3000,-Kč, (další značky triček a košil jsou „Ben Sherman“, „Brutus“, „Arnold Pamer“ apod.). Mnoho příslušníků hnutí však (často vzhledem ke svým finančním možnostem) nosí bílá trička potištěná nejrůznějšími symboly a hesly, která nabízejí skinheadská zasilatelství. V oblibě jsou i mikiny v boxerském stylu s kapucí, jejichž cena může být až 3000,-Kč.

Šle, které jsou spolu s „martenskami“ symbolem dělnického původu skinheads, nosí v barvě červené, bílé nebo černé, přičemž šířku mají mít maximálně jeden palec.

Nepostradatelnou součástí oděvu jsou nášivky opatřené nejrůznějšími hesly a symboly, které často vyjadřují postoje svého majitele.

Výše uvedený „módní přehled“ je charakteristický pro celé hnutí skinheads. Členové různě orientovaných frakcí často proklamují svoji příslušnost k nim konkrétní barvou obuvi, bundy, trička a další symbolikou.

Většina frakcí v rámci hnutí skinheads vydává samizdatové časopisy, tzv. „ziny“, které obsahují mimo materiálů určených k politickému vzdělávání také zprávy o uskutečněných a plánovaných akcích a kontaktní adresy (většinou P.O.Boxy).

Prakticky všichni skinheads jsou vyznavači „Oi!“ hudby, kterou produkuje velké množství kapel. I když se u těchto hudebních skupin výrazně projevuje politická diferenciací (od ultrapravicového „white“ rocku až po ultralevicové „ska“ ovlivněné karibskou hudbou), někteří skinheads, kterým jde především o poslech hudby, mezi nimi příliš nerozlišují a jsou ochotni navštívit všechny koncerty. Vzhledem k tomu, že mnohé frakce jsou výrazně antagonistické, někteří fanoušci si pořizují i více „bomberů“ a triček a použijí vždy ty, které jsou pro určité prostředí přípustné.

4.2. Cíle organizovaných skinheads⁵

Cílem extremistických organizací působících v rámci hnutí skinheads je vítězství, které umožní vytvoření „nové“ společnosti. Předpokládané formy tohoto procesu jsou různé. Zatímco nejmírnější koncepce předpokládají, že celá společnost dobrovolně přijme hlášené ideály, radikálnější kalkulují s nemilosrdným bojem proti nepřítelům, který má mít až podobu vyhlazovací války. Tato válka – RAHOWA (Racial Holly War – svatá rasová válka), má odstranit mj. i současný establishment, který neonacističtí skinheads označují za ZOG (Zionist Occupation Government – sionistická okupační vláda).

I když se jednotlivé organizace ideologicky podstatně odlišují, jejich koexistenci umožňuje především existence společného nepřítele. Mimo státní instituce jde o komunisty, anarchoautonomy, organizace na ochranu lidských práv a příslušníky nenáviděných komunit, což v českých podmínkách jsou především Rómové, Vietnamci a Židé. Definice nepřítele a jeho osud jsou pochopitelně závislé na agresivitě ideologie.

V českých podmínkách jsou nejmírnější nacionalistické a fašistické koncepce, které, až na rozdíly plynoucí z představ o uspořádání budoucí společnosti, usilují o vytvoření nezávislého národního státu. Vzhledem ke skutečnosti, že v ČR je přítomen jistý latentní antisemitismus, tyto koncepce obsahují v různé míře protižidovské prvky. Kritický postoj vůči Rómům vyplývá především ze skutečnosti, že toto etnikum je obecně považováno za „problémové“. Obdobné postoje jsou zastávány vůči cizincům.

Neonacistické koncepce hlásají systematickou likvidaci rasově nevyhovujících „méněcenných“ národů a etnických skupin (mezi něž patří Židé, „Cikáni“ a „barevní“), „rasového odpadu“ (nevyléčitelně nemocní, osoby fyzicky a psychicky defektní, prostitutky apod.) a „zrádců rasy“ („rasově čisté“ osoby, které odmítají podříditi se autoritě doktríny). Neonacisté jsou rovněž proslulí svou úpornou snahou dokázat, že holocaust Židů za druhé světové války je výmysl (tzv. „osvětimská lež“).

Charakteristické rysy současné situace u neonacistických a fašistických, resp. pravicově nacionalistických hnutí:

- snaha o transformaci některých organizací do podoby standardního politického subjektu a vstup do politické soutěže
- aktivnější veřejná propagace názorů a cílů
- snaha o utlumení, resp. zamaskování projevů radikálně neonacistických či fašistických postojů
- opatrnost při používání nacistických a fašistických symbolů
- transformace čistě rasistických postojů na postoje xenofobní a šovinistické
- trend k centralizaci činnosti, tj. etablování silných uskupení a útlum či zánik činnosti početně slabších, resp. jejich vzájemné splnutí
- vstup vzdělanějších, sociálně silnějších a inteligentnějších osob do vedení významných organizací
- účast starších osob, které nepocházejí ze skinheadského prostředí ve vedení extremistických subjektů
- vzrůstá konspirace, plánovitost a koordinace činnosti
- vzrůstá spolupráce a koordinace činnosti pravicově nacionalistických skupin s nacionalistickými levicovými skupinami
- vzrůstá intenzita mezinárodních kontaktů, zapojování do nadnárodních neonacistických, fašistických a nacionalistických struktur

Na pravicové scéně vzrůstá význam skupin, které již překračují rámec původního skinheadského hnutí a snaží se o etablování na politické scéně jako standardní politický subjekt. Je zaznamatelný posun ke koncepčnímu myšlení, k promyšlenější taktice a strategii. Zjevný je trend k sjednocování extremistických subjektů a snaha o vytvoření silného politického subjektu. Tyto postoje vzdalují takto orientované skupiny od původního nestrukturovaného prostředí skinheadské subkultury. Doprovodným jevem je i utlumení

činnosti otevřeně rasistických a neonacistických skupin typu BHS či B&H. Členská základna jednotlivých skupin však není jednoznačně vyhraněná, stanovení přesné hranice mezi jednotlivými seskupeními je obtížné, neboť jednotliví členové se zúčastňují akcí různých skupin.

Pravděpodobně nejrizikovější aktivitou PEX skupin je navazování spolupráce a sjednocování zájmů s levicově nacionalistickými skupinami, se kterými je spojuje sklon k autoritářství, nacionalismus, odpor proti demokracii, proti „Západu“ a „západním“ hodnotám, jako jsou lidská a občanská práva, tolerance apod..

4.3. Vznik a vývoj skinheads

4.3.1. Počátky³⁾

Ke vzniku skinheads nedošlo „zčistajasna“, byla to jedna z kapitol vývoje sociálně-kulturních struktur anglické mládeže. Skinheadská subkultura vzniká na konci 60. let 20. století v Anglii, kdy se na tehdejší britské scéně objevuje specifická subkultura – **mods**. Nakrátko ostříhaní, oblečení do konzervativních obleků a téměř přepjatě upravení na straně jedné, na druhé straně vyznavači jízdy na skútrech, euforických drog a černé soulové hudby.

Kult mods byl již zakrátko převálcován novým masovým fenoménem, kde hlavní roli hráli The Beatles na vrcholu své slávy, drogy (marihuana, hašiš, LSD) a především filosofie nenásilí a lásky – hippies. Tato subkultura dosáhla nevídaného ohlasu. Studovala se východní náboženství, sexuální volnost se stala normou, dlouhé vlasy, ozdoby z korálek, třásně a kalhoty do zvonu módním trendem. „Děti květin“ hledaly vnitřní mír, souznění s ostatními bytostmi a návrat k přirozenému životu pomocí drog, meditace, mystiky a často i v komunitě.

Koncem desetiletí se zhoršuje hospodářská situace a zároveň se pod vlivem různých faktorů začínají hippies štěpit na několik skupin. Ve stejnou dobu ožívá znovu i styl mods, ale v poněkud pozměněné podobě. Na místo určité zjemnělosti původních mods nastupuje drsný, ale stále uhlazený vzhled – těžké pracovní boty, pracovní košile, džíny a krátké vlasy. Tato skupina se začala polarizovat proti hippies a ostatním pozůstatkům 60. let a

v konfliktech osvědčila svoji životaschopnost. Tito **hard mods** založili svoji hudbu kromě soulu i na rytmech jamajské taneční hudby reggae a ska. V těchto letech totiž v Anglii vznikají první rozsáhlejší enklávy přistěhovalců z bývalých britských držav v karibské oblasti. Část mladých přistěhovalců vytvořila svéráznou skupinu nazývanou **Rude Boys**, charakteristickou typickým oblečením, argotem a především chováním nespoutaným konvencemi a úctou k autoritám. Mods byli těmito gangy fascinováni. Tak se stalo, že na první pohled neslučitelné kulturní okruhy, jamajští imigranti a bílá dělnická mládež, zrodily na svém dotyku subkulturu, která posléze přetrvávala desetiletí – **skinheads**.

Subkulturou jsou zde označováni skinheads proto, že při svém vzniku neměli charakter politického hnutí, jednalo se o dobový sociální protest dělnické mládeže z průmyslových aglomerací. Raní skinheads, původně nazývaní také **Boot Boys**, se kromě typického zjevu, převzatého od mods, vyznačovali hrдостí na svůj dělnický původ, patriotismem, puritánstvím, distancovali se od hippies, drog a intelektualismu. Oblíbenou hudbou bylo reggae a ska. Důležité místo v názorovém poli skinheads první generace měl výše naznačený odpor proti hippies – zejména dlouhé vlasy jako symbol nenásilí a erotismu jsou odmítnuty v samé podstatě stylu skinheads. Hnutí nemělo v té době rasistický nebo xenofobní charakter, jeho problematičnost spočívala pouze v agresivitě manifestované častými výtržnostmi a rvačkami, nezřídka páchanými ve spojitosti s fotbalovými zápasy. (Obliba kopané u skinheads přetrvává až do dnešních dnů a řada skins pravidelným navštěvováním fotbalových zápasů spadá i do subkultury **hooligans**. Mezi tzv. vlajkonoši je na druhé straně nezanedbatelné množství osob, alespoň vnějškově se hlásících ke skinheadství, obě skupiny se tak prolínají a koexistují.) Svojí módou, proletářským šovinismem, patriotismem, zápal pro pivo, box a fotbal a dalšími rysy se skins, podle některých autorů, pokusili znovuvytvořit tradiční dělnickou komunitu.

Zanedlouho se „semišové hlavy“, jak byli skins rovněž nazýváni, začali dostávat do konfliktů s policií. Některé skupiny skinheads se ve svých násilnostech zaměřovali i na studenty, homosexuály a výjimečně i na Pákistánce odlišující se náboženstvím a hodnotovým systémem.

Hnutí již počátkem 70. let značně ochablo. Důvodem byly mimo jiné i zásahy policie. K oživení došlo až na konci desetiletí ve spojení s explozí hnutí punk. Na přelomu 70. a 80. let přichází na scénu revival polozapomenutého skinheadského kultu; oproti původnímu apolitickému pojetí subkultury se již začíná část skinheads radikalizovat

směrem doprava. Dochází k tomu zřejmě především ve spojitosti se zhoršením ekonomické situace a zvyšující se nezaměstnaností postihující převážně málo kvalifikované mladé muže. Z tohoto stavu vinila část občanů přistěhovalce „ubírající“ práci rodilým Britům. Určitého potenciálu obsaženého ve fyzicky zdatných a vlastenecky laděných skinheads si zároveň povšimla některá politická seskupení hlásící se k extrémní pravici.

4.3.2. Přejít skinheadské subkultury na ultrapravicové pozice a její rozšíření mimo Velkou Británii³⁾

Neopomenutelnou úlohu při formování skinheads jako mezinárodního politického hnutí sehrál **Ian Stuart Donaldson**. Tento talentovaný hudebník založil roku 1977 kapelu Skrewdriver ventilující jeho svéráznou pravicovou filozofii o násilí, přežití a rebelství. O dva roky později zorganizoval menší politickou skupinu White Noise, která brzy upoutala pozornost neonacistické organizace British National Front. Donaldson (v té době již používající pouze jména Ian Stuart) se postupně stal obdivovatelem jejich ideologie plné odporu vůči imigrantům, Židům, komunistům a homosexuálům. V roce 1981 se Donaldsonova politická buňka přejmenovala na **Blood and Honour Club**; pod tímto názvem později proslula jako nejschopnější organizace tohoto typu na světě.

Kolem roku 1982 se začíná část anglických rockových skupin vracet ke klasické hudební formě hospodských popěveků, tzv. Oi! hudbě (oi je hovorový pozdrav užívaný londýnskými dělníky). Postupně vzniká celá scéna, založená na hard rockové verzi jednoduchých, rytmických písní se sborovými refrény a patriotickými texty. Část skupin, v čele se Stuartovým Skrewdriverem, počíná na této hudební bázi vytvářet v textech písní mýtus o urozených vikingskými rytíři založené bílé Británii, kterou je nutno bránit proti úkladům nepřátel pro „árijské děti“. Skrewdriver se po vydání druhé dlouhohrající desky zvolna stává legendou právě vznikající „White Power Music“ – extrémně pravicové a rasistické odnože rockové scény. Skutečnou hvězdou „bílého rocku“ a zároveň „obětí svého přesvědčení“ v očích nazi-skinheads se stal Stuart po roce 1985, kdy byl odsouzen na šest měsíců vězení pro napadení Pákistánců. Vedle hudební tvorby byl Donaldson také schopným organizátorem a propagandistou neonacistických idejí. Jeho rozsáhlá činnost byla ukončena v roce 1993, kdy jako pětáctiletý zahynul při autonehodě.

S vlnou nacionalistických nálad začal stoupat počet trestných činů zaměřených proti cizincům, přičemž většina pachatelů pocházela z řad skinheads. Ultrapravicová větev hnutí

vystupující zejména proti přistěhovalectví na sebe rychle strhává pozornost médií a společnost začíná skinheads jednoznačně odsuzovat. Od tohoto směru se distancují i stále existující nepolitictí skinheads. Uvnitř britské hudební scény se v této souvislosti počíná formovat protirasistická levicově orientovaná fronta, čímž punk ztrácí svůj původní nihilistický náboj.

V této době (první polovina 80. let) se skinheadské hnutí dostává na kontinent a rychle zdomácňuje zejména v Německu, Itálii, ale i ostatních zemích. Dominantní se bohužel stává právě fašizující směr, který se v Německu pod vlivem jistých tradicí dostává na neonacistické pozice. Obdobná je situace v Itálii, Španělsku, Belgii, Francii a Skandinávii. Důležitou úlohu při integraci evropských neonacistů má již zmíněná organizace Blood and Honour, která se od roku 1987 otevřeně deklaruje jako nacionálně socialistická; v jejím londýnském sídle se scházejí špičky tohoto hnutí.

Vzniká silné celoevropské společenství postavené na propojení ideových východisek (neonacismus, neofašismus), subkulturního stylu (jednotná image, symbolika, agresivita) a hudby (White rock). V krátké době se hnutí šíří do USA, kde má v některých oblastech ultrapravicové rasistické smýšlení silné kořeny. Američtí White Power skinheads jsou reprezentováni např. organizací Hammer Skinheads, úzce napojenou na Ku-Klux-Klan (KKK), American Nazi Party nebo White Aryan Resistance (W.A.R.). W.A.R. je organizace, kterou v polovině 80. let založil bývalý čelní představitel kalifornské pobočky KKK Tom Metzger, již od počátku 60. let aktivista extrémně pravicové scény a fanatický antisemita. Na rozdíl do „tradičních“ spolků jako KKK se W.A.R. oprošťuje od balastu ceremoniálů, kostýmů a členských průkazů. Organizace si buduje databáze a používá nejmodernější telekomunikační technologie (v současnosti internet). Přívrženci W.A.R. jsou především nesmiřitelní odpůrci konceptu multietnicity, frekventované je téma blízkící se rasové války, kdy v první linii budou bránit bílou rasu právě členové W.A.R. a spřízněných neonacistických organizací (např. White Patriots Party, SS Aktion Group, Aryan Youth Movement, Odinists, Bruder Schweigen a řada dalších).

Do střední a východní Evropy se hnutí začíná šířit koncem 80. let a velký rozmach zažívá po pádu socialistických režimů. Je to zapříčiněno zejména tím, že otevření hranic a společnosti vůbec s sebou přineslo i řadu problémů, které se občané musí učit přijímat a nové vlády řešit (přistěhovalectví, nárůst kriminality a její import, rozšíření drogové problematiky, prostituce a jevy s ní spojené, nezaměstnanost a mnoho dalších problémů).

Demokratizace poměrů obnažila také sociální jevy dlouhodobě neřešené komunistickými vládami, zejména otázku integrace etnických minorit (konkrétně Rómů). Někteří mladí lidé začali hledat východiska z výše naznačených problémů a našli je v „očistném“ hnutí, připraveném radikálně a nekompromisně skoncovat s nešvary zaviněnými „slabostí“ demokracie. Svoji roli sehrálo i letité vštěpování „komunismu“ a „proletářského internacionalismu“, které u části lidí dosáhlo přesně opačného účinku – vzhlížení k ultrapravicovým ideálům a vypjatému nacionalismu. Hnutí skinheads jako takové kromě toho do naší oblasti proniklo z německé části Evropy a nikoli z Anglie. Především z těchto důvodů je tradiční nepolitické a nerasistické pojetí skinheadského kultu v našem regionu téměř neznámé.

4.3.3. Skinheads v ČR⁵⁾

V ČR se skinheads před listopadem 1989 vyskytovali jen sporadicky. Rozvoj jejich hnutí nastal až v následujícím období. První skinheads se v tehdejší ČSSR objevili v polovině 80. let, nejdříve v Praze, později v Brně a dalších městech. Podle tvrzení publikovaných v některých zinech se spolu s příslušníky hnutí punks, kteří s nimi existovali v symbióze, chápali jako rebelové proti komunistickému režimu, přičemž mnoho skinheads pocházelo z řad bývalých punkerů (v podstatě šlo o odpor proti establishmentu jako takovému, generační konflikt apod.). Odhaduje se, že koncem roku 1989 v Čechách bylo asi padesát až osmdesát příslušníků hnutí.

V hnutí skinheads sehrály význačnou roli hudební skupiny. První z nich, která vyjadřovala některé názory příslušníků hnutí, byl „**Oi! Oi! Band**“ Huberta Macháně, jehož písně „Bílej rajón“ a „Práskni negra do hlavy“ se staly prvními skinheadskými „evergreeny“. Kultovní se však stala skupina „**Orlík**“, která v krátké době vydala dvě dlouhohrající desky a zpopularizovala kult skinheads mezi mládeží. Její názorové postoje měly na smýšlení skinheads na přelomu 80. a 90. let rozhodující vliv, který u jejich části přetrvává dodnes. Po roce 1989 postupně vznikly další skupiny, z nichž nejznámější byly „**Braník**“ a „**Hlavně žádnou paniku**“.

Tehdejší skini, kteří se většinou považovali za české vlastence, se navíc hlásili k husitství, jako symbolu boje proti všem nepřítelům národa. Další specifickou zvláštností byla skutečnost, že mezi skinheads bylo velmi mnoho vysokoškoláků.

Po listopadu 1989 došlo k rozmachu hnutí skinheads, k němuž se podle odhadů počátkem roku 1991 hlásilo asi dva tisíce osob. O skinheads začala projevovat zájem nejenom mládež, ale i sdělovací prostředky, zejména po sérii násilností, které proběhly v dubnu a květnu 1990 mezi Vietnamci a Rómy a straně jedné a skinheady a punkery na straně druhé. V dalším období se tato doposud koexistující hnutí začala rozcházet.

Skinheads na počátku 90. let požívali ze strany veřejnosti poměrně značných sympatií, zejména vzhledem k rostoucí medializaci tzv. rómské otázky. O skutečnosti, že někteří z nich slouží jako ochranka restauračních zařízení, která byla přepadána rómskými násilníky, informoval v srpnu 1990 dokonce i tisk.

Averze vůči Rómům postupně nabyla formy otevřeného rasismu. Mnozí skinheads však již od počátku zastávali extrémní rasové postoje, které manifestovali nejtvrdějším způsobem, o čemž svědčí vražda tureckého řidiče dálkové dopravy, k níž došlo 7.7.1990 v Plzni.

Čeští skinheads velmi rychle navázali kontakty se svými zahraničními, především východoněmeckými „kolegy“. Signál o existenci českoněmecké skinheadské organizace byl získán již v roce 1990. Vzájemné spojení zprostředkovávali kurýři, kteří v některých případech přecházeli ilegálně hranice. Touto cestou získávali čeští skinheads nejenom ideologické materiály nejrůznějšího druhu, ale i materiální vybavení.

Mnozí skinheads zpočátku sympatizovali s programem politické strany SPR-RSČ, na jejíchž shromážděních se setkávali. Někteří z nich dokonce tvořili ochranku předsedy této strany při veřejných vystoupeních. Postupně se však od SPR-RSČ začali odklánět, přičemž mezi nimi a přívrženci této strany docházelo k potyčkám. Někteří funkcionáři SPR-RSČ se však snažili skinheads i nadále ovlivňovat.

Postupná diferenciací probíhající v hnutí skins vedla k jeho rozdělení do několika frakcí. V roce 1992 byli mezi skins, jejichž počet byl odhadován až na pět tisíc osob, nejpočetnější Kališníci (čeští nacionalisté, jejichž symbolem je husitský kalich) a tzv. Fašos (fašisticky a neonacionalisticky orientovaní příslušníci hnutí), kteří byli někdy děleni na české fašisty (osoby hlásící se k odkazu předválečné Národní obce fašistické) a Naziskins (většinou militantní a radikální neonacisté), kteří se považovali za samostatnou frakci.

Módní skins („bezzásadoví“, často kriminálně závadoví) a ultralevicoví Sharp a Red skins nebyli příliš početní.

V roce 1993 došlo ke vzniku dvou nových, regionálních frakcí. Z Fašos se vyčlenila frakce tzv. Sudeťáků, která byla omezena na severní Čechy a jejíž členové prosazovali myšlenku soužití Čechů a Němců. V Praze se vytvořila frakce tzv. Jižanů, jejichž symbolem byla vlajka Konfederace. Členové této nepočetné frakce, kteří přebírali počáteční ideologie amerických skinheads, se distancovali od klasických vnějších znaků hnutí. Jejich oděv tvořila bílá trička, světle modré džíny, tenisky a bomber v červené nebo zelené barvě. I když Jižané asi po roce zanikli, jejich některé hodnoty doposud zachovávají Hooligans - fotbaloví výtržníci (nejsou členy hnutí skins, ale udržují s nimi kontakt.)

Existence řady frakcí způsobovala stupňující se názorové rozpory. Ty, spolu s nedostatečnou komunikací, vedly k tomu, že hnutí skinheads bylo jako celek naprosto roztříštěné. Již na počátku roku 1993 však v hnutí došlo k výrazným změnám. Mimo jiné byl zaznamenán pohyb emisarů, kteří usilovali o propojení jednotlivých, doposud izolovaných skupin. Vzájemná informovanost vedla k určité konsolidaci, jejímž důsledkem bylo několik poměrně úspěšných hromadných akcí. Po zvýšení kontroly ze strany policie byly u členů hnutí zaznamenány snahy o konspiraci. Na základě zahraničních zkušeností skinheads zcela upustili od veřejných vystoupení, která doposud měly charakter pochodů, a pod krytím soukromých oslav začali pořádat koncerty. Tyto akce, které byly před veřejností uzavřené a probíhaly za účasti i několika stovek skinheadů, měly vysoký stupeň organizovanosti (pořadatelská služba, distribuce různých materiálů apod.).

Markantní změna v aktivitách skinheads byla způsobena mezinárodními skins organizacemi neonacistického zaměření, které do ČR začaly pronikat již v roce 1989 a v průběhu cca tří let vchovaly domácí aktivisty. Tyto osoby, které působily jako předáci hnutí, mohly mj. využívat dlouholetých zkušeností, které skinheadské organizace na západě nabyly v „boji“ s tamním establishmentem.

Nejagilnější byla nadnárodní neonacistická organizace Hammer Skins (HS), jejíž česká pobočka prakticky eliminovala jiná seskupení stejné organizace. Význam a vliv HS prokazuje mimo jiné skutečnost, že v roce 1994 zvažovali její předáci, že umístí svoji centrálu v ČR. Tyto plány byly podmíněny skutečností, že české bezpečnostní a justiční

složky státu nebyly schopny efektivně reagovat na zlepšovanou organizovanost extremistických aktivit, které se projevíly jako doposud neznámý fenomén.

Česká pobočka HS, která se nazývá Bohemia Hammer Skins (BHS), byla asi po tři roky naprosto dominantní skinheadskou neonacistickou organizací. Jiné organizace tohoto zaměření, které většinou měly teritoriální charakter a nebyly schopny „zviditelnit se“, velmi často zanikaly.

„Monopol“ BHS byl narušen až v první polovině roku 1996, kdy se začala rozmáhat česká divize další mezinárodní neonacistické organizace Blood and Honour (B&H). Její úspěchy je pravděpodobně možné vysvětlit „generačním konfliktem“ v BHS. Mladí a vysoce ambiciózní příslušníci BHS, kteří se nehodlali smířit s nižšími posty, organizaci opustili, poněvadž v nově vznikající B&H získali mnohem vyšší postavení. Dalším faktorem mohla být i skutečnost, že na členství v BHS jsou kladeny vysoké požadavky. Později začala v ČR vyvíjet aktivity také pobočka americké organizace NSDAP-AO.

Fašističtí a nacionalističtí skinheads, pro něž byly neonacistické ideály nepřijatelné, se rovněž pokoušeli o vznik vlastních organizací. Tyto organizace, převážně regionálního charakteru, měly většinou omezenou dobu trvání a minimální vliv. Tyto aktivity vyvíjeli především nacionalisté. Čeští fašisté, jejichž už neskinheadská organizace setrvává po celou dobu své existence v přísné ilegalitě, jsou naprosto marginální.

Specifickou zvláštností české skinheadské scény je skutečnost, že přímo v jejím prostředí došlo k založení registrovaných organizací. V roce 1993 vznikly Vlastenecká liga (VL) a Vlastenecká fronta (VF) a o rok později Národní front castistů (NFC). Tyto rozdílně profilované organizace se vyvíjely odlišně.

NFC, v jejímž programu byl patrný ideový příklon k fašismu, se po počátečních velkorysých aktivitách (snaha o vstup do komunální politiky) přeměnila v sektářské a málo početné sdružení existující nyní již zcela mimo hnutí skinheads, jehož příslušníci nacházejí inspiraci v slovanském pohanství.

VF, která se hodlala stát českou obdobou Le Penovy strany Front National a na jejíž činnost participovaly i osoby z neskinheadského prostředí, udržovala, zejména na úrovni svého vedení, těsné styky s BHS. Po vnitřní krizi, v jejímž průběhu došlo k odklonu (alespoň verbálnímu) od neonacistů, preferuje v současnosti směs fašistických a

klerikálních postojů. Vzhledem k její profilaci nelze vyloučit, že se postupně od hnutí skinheads zcela oddělí.

VL, která svým vývojem ztratila charakter extremistické organizace, zastává v hnutí skinheads zvláštní postavení. Vzhledem k tomu, že jejím programem je umírněný nacionalismus a snaha o důsledné dodržování zákonů, zejména v oblasti bezpečnostní politiky, je ostatními skinheady považována za „spolek změkčílů“. Skutečnost, že VL se prezentuje jako nerasistická (má výhrady pouze vůči rómské kriminalitě) a neantisemitská (členové jedné její pobočky pomáhali při úklidu židovského hřbitova a uspořádali diskusní večer s českým zemským rabinem Sidonem), vede neonacisty k tomu, že předáky VL označují za zrádce. Tato organizace, která dosud neodložila skinheadské image, je nenáviděna i příslušníky anarchoautonomního hnutí.

Na současné skinheadské scéně si udržují dominantní postavení neonacistické organizace. Jejich aktivisté, kteří mají doslova „monopol“ na pořádání hromadných akcí, a to ve formě koncertů, vyvíjejí ve hnutí rozsáhlou propagační činnost. Nacionalistické organizace, u nichž se v různé míře projevují rasismus a antisemitismus, působí spíše regionálně. Jejich odklon od „tradičních“ skinheadských hodnot má zpravidla za následek izolaci a stagnaci ukončenou rozpadem nebo příklonem k sektářství. Organizace inspirující se českým fašismem jsou naprosto marginální, což je mj. vyvoláno i skutečností, že u některých nacionalistických organizací se objevují paralely s „klasickým“ fašismem.

4.4. Organizace hnutí skinheads⁵⁾

4.4.1. Levicoví skinheads

V této skupině jsou nejvýznačnějšími ultralevicoví Sharp skins a Red skins. Tito skinheads, kteří existují v symbióze s anarchoautonomním hnutím a dalšími ultralevicovými organizacemi, nevytvářejí samostatné aktivity.

SHARP SKINS

Příslušníci této skupiny, kteří občas používají i označení „usměvaví skini“, patří k ultralevicově orientované frakci hnutí. Název je zkratkou anglického názvu „Skin Heads Against Racial Prejudice“. Tato celosvětová organizace vznikla v roce 1986 v USA,

kde podle odhadů patří k nejpočetnějším, jako reakce na ultrapravicové skinheads. Tato frakce je, vzhledem ke svému odporu k rasismu, v těsném kontaktu s různými ultralevicovými organizacemi. Někteří její příslušníci se věnují fyzické přípravě, střelbě a ozbrojují se. Slouží také jako ochranka na akcích pořádaných některými nemilitantními radikálními levicovými organizacemi. Sharp skins nosí většinou „maskáčové“ kalhoty a červený nebo černý bomber.

RED SKINS

Jde o příslušníky Anti nazi Redskins front, což je ultralevicově orientovaná frakce hnutí skinheads vzniklá buďto ve Velké Británii nebo v USA, jejíž příslušníci jsou spolu s nacisticky orientovanými skiny považováni za nejradikálnější a nejvíce nebezpečné. Jsou proslulí intenzivními fyzickými útoky na ultrapravicově orientované skinheads a členy neonacistických organizací. Vyznávají různé marxistické ideologie, jako jsou stalinismus, maoismus a trockismus. Někteří z nich jsou orientováni anarchisticky. Red skins mají úzké vazby na anarchoautonomní hnutí, jehož akcí se účastní. Příslušníci této frakce, kteří při některých příležitostech nosí oblečení, sestávající z červených bomberů a martensek, jsou od členů jiných frakcí hnutí skinheads v některých případech odlišitelní viditelně nošenými odznaky jimi zastávaných ideologií a také nápisy „Redskins“ na bomberech a baseballových čepicích.

4.4.2. Pravicoví skinheads

Do této kategorie patří **rasisticky, nacionalisticky, fašisticky a neonacisticky** orientovaní skinheads, jejichž některé organizace vůči sobě vystupují nepřátelsky.

4.4.2.1. Nacionalističtí skinheads

Nacionalističtí skinheads, kteří nacházejí inspirační zdroje v české historii, vznikli převážně vnitřním vývojem skinheadské frakce kališníků. Mezi sebou se odlišují velikostí rasismu, antisemitismu a xenofobie, občas jsou zaměřeni protiněmecky.

Tyto organizace jen málokdy působí nadregionálně a vyznačují se malou stabilitou, jelikož jsou většinou závislé na činnosti několika klíčových osobností, které zastávají roli „vůdců“ i „tahounů“. V případě, že své činnosti zanechají, organizace se rozpadá. Rovněž

nízký věk členů a pozdější vznik nových priorit (zaměstnání, rodina apod.) vyvolává odliv členů, který může mít za následek zhroucení organizační struktury.

Mezi nacionalistickými subjekty zaujímají zvláštní postavení registrované organizace. Tyto subjekty vznikly dohodou zúčastněných osob, přičemž tato dohoda má právní charakter (registrace u MV). Jejich zakladatelé jsou vyššího věku, tedy psychicky vyzrálí a často již absolvovali neúspěšné pokusy o vytvoření nějaké organizace. Vzhledem k tomu mají racionálnější přístup k řešení problémů.

Vzhledem ke skutečnosti, že tyto organizace jsou omezeny pouze na území ČR, nemají zahraniční spojení.

BRATRSKÉ VLASTENECKÉ HNUTÍ (BVH)

BVH má cca sto členů, většinu v Plzni, kde je její ústředí. I když tato organizace proklamuje umírněný nacionalismus, její příslušníci se alespoň v jednom případě střetli s Rómy.

SVATOVÁCLAVSKÁ NÁRODNÍ OBEC (SVNO)

Organizace, jejíž ideologie obsahuje český nacionalismus, protirómský rasismus, antisemitismus a odpor vůči drogám. Odmítá ultrapravicové organizace, které mají kontakty s Evropou a negativní postoj zaujímá i vůči Vlastenecké lize. Vznikla před rokem 1994 a působila v sokolovském a chomutovském regionu. Měla až stovky členů od nichž byly vybírány příspěvky. Organizace pořádala v letních obdobích několikadenní branná cvičení. V současné době již zřejmě zanikla.

BOHEMIA SKINHEADS (BS)

Skupina, jejíž ideologie je ovlivněna rasismem a v určité míře i neonacismem. Skinheads, kteří mají nášivky s označením BS, se již několik let objevují při různých aktivitách. Při jednom ze svých vystoupení používali jako znak tzv. oregon (tříramenná svastika ze sedmiček). I když tiskoviny BS obsahují neonacistické prvky, mezi jejími příznivci je doposud prioritní český nacionalismus.

VLASTENECKÁ LIGA (VL)

Občanské sdružení zaregistrované Ministerstvem vnitra 31.10.1994. Sídlo v Praze, pobočky v dalších cca šesti městech ČR. Ideologie: český nacionalismus (vlastenectví). Vydává tiskovinu *Český štít*. Zařazení VL mezi pravicově extremistické organizace je velmi sporné.

VLASTENECKÁ FRONTA (VF)

Registrovaná organizace (17.6.1993), která zpočátku působila převážně ve skinheadském prostředí. VF má ve svém programu mimo nacionalismu zákaz komunismu, odmítnutí Maastrichtské smlouvy, zastavení příjmu uprchlíků do země, potírání prostituce apod.. Její materiály obsahují rovněž prvky totalitárních ideologií a antisemitismu. VF, jejíž heslo zní „Vlastní národ nade vše!“, vydává tiskoviny *Obrana národa* a *Nový národ*.

VF, která se snažila o přeměnu v politickou stranu, navázala zpočátku styky s francouzskou Le Penovou stranou Front National; tato iniciativa však nebyla příliš úspěšná. Vzhledem k některým programovým zásadám VF došlo rovněž k jejímu částečnému odklonu od hnutí skinheads, přesto, že s ním udržovala intenzivní kontakty.

Aféra s tzv. „seznamem extremistických organizací“ z počátku roku 1995 vyvolala ve VF krizi, doprovázenou reorganizací. Organizace se snažila zbavit podezření ze styku s extremistickými skupinami, což mělo za následek odliv především skinheadské členské základny. Současní aktivisté VF udržují s hnutím skinheads, jehož příslušníky považují za potencionální členy i nadále kontakty.

HNUTÍ NÁRODNÍHO SJEDNOCENÍ (HNS)

Fungovalo zhruba od poloviny 90. let a bylo katolicky orientované. V současné době již skoro zaniklo. Jeho členové se přesunuli do radikálnějších frakcí.

NÁRODNÍ ODPOR (NO)

Svou činností a cíli bylo možno tuto organizaci považovat za blízkou B&H DB. Místo skinheadských koncertů organizovala demonstrace, manifestace a protestní pochody. Jejich konání řádně ohlašovala na úřadech.

NÁRODNÍ ALIANCE (NA)

Oficiálně se prezentovala jako vlastenecká organizace pod heslem „Nic než národ“ bojem za práva Čechů. Její snahou byla přeměna v politickou stranu s názvem Národně sociální aliance. Sídlem této organizace byl Rakovník. Vydávala časopis *Vlajka*.

V roce 2000 došlo k rozpadu NO a NA a vytvoření Vlastenecké republikánské strany, která chce proniknout na politickou scénu. Od této se však již záhy znovu odtrhla organizace NO a začala být znovu aktivní v pořádání demonstrací a pochodů.

NÁRODNÍ FRONTA CASTISTŮ (NFC)

Registrovaná organizace (10.5.1994), jejíž název je odvozen od latinského slova „castus“ (mravně čistý). Toto seskupení se odvozuje od nacionalistických skinheads, tzv. Kališníků, kteří byli ovlivněni ideologií ilegální Národní obce fašistické (NOF). NFC, která v současnosti se hnutí skinheads vzdálila, vydává vlastní časopis *Národní boj*.

Program NFC ve „společensky únosné formě“ přejímá klasickou fašistickou ideologii: požadavek silného sociálního státu, akcentované vlastenectví, idea korporativismu, potírání kriminality a upřednostňování českých občanů, značná pozornost zlepšení stavu ozbrojených složek a zdůrazňovaná disciplína. Členové organizace, kteří stojí na pozicích zastánců autoritativního režimu (monarchie či pravicová diktatura), pokládají demokracii za nespravedlivou vůči slušným občanům.

NFC se snaží etablovat jako občanská organizace. O tom svědčí také skutečnost, že pořádala ve mnoha městech propagační kampaň (vylepování plakátů) a pokoušela se také kandidovat v komunálních volbách.

Současná NFC, v níž se následkem vnitřních rozporů snížil počet členů, je vysoce hierarchická organizace, jejíž příslušníci se dělí do dvou skupin. Výše postavení členové, kteří tvoří její „elitu“, mají průkazy černé, kdežto „mladí“ členové a čekatelé mají průkazy bílé. NFC má sklon k sektářství, což vyplývá i z její inspirace pohanským slovanstvím.

ULTRAPRAVICOVÁ NÁRODNÍ FRONTA (UPNF)

UPNF je podle svých prohlášení nacionalistickou organizací s převážně skinheadským členstvem, jejíž heslo zní: „Blaho národa nejvyšším zákonem“. Tato organizace sídlí v Hodoníně a má své členy i v dalších městech. Vydává zín *Národní listy*. Prvním vystoupením této neregistrované organizace byla demonstrace skinheads proti drogám, která proběhla v Hodoníně dne 11.3.95.

UPNF podle svého programu požaduje silný národní stát s profesionální armádou, sjednocení všech nacionálních sil, „kvalitní sociální politiku pro celý národ“, zrušení výhod

„parazitů“ a zavedení trestu smrti. Organizace hodlá bojovat proti drogám, prostituci a sektám. Rovněž požaduje potrestání komunistických funkcionářů, zrušení komunistických stran, postih celé ultralevice a boj proti terorismu a „černému rasismu“.

4.4.2.2. Fašističtí skinheads

Do této skupiny jsou řazeni příslušníci hnutí skinheads, kteří se otevřeně hlásí k ideologii fašismu. Jediným reprezentantem této skupiny je Národní obec fašistická.

NÁRODNÍ OBEC FAŠISTICKÁ (NOF)

Nelegální organizace, stojící na pozicích českého fašismu, která se hlásí k odkazu stejnojmenné organizace z období první republiky. V její ideologii se dále projevuje antisemitismus a protirómský rasismus. NOF vydává časopis *Stráž říše*. Její příslušníky lze od ostatních skinheads odlišit pouze nášivkami (nášivky NOF nosí ale i osoby, které s touto organizací nemají nic společného).

NOF, jejíž jádro bylo tvořeno vysokoškolsky vzdělanými osobami a studenty, získávala své členy z prostředí skinheads, přičemž používala systém prověrek apod..

4.4.2.3. Neonacističní skinheads

Za neonacistické organizace jsou považována ta seskupení, která se otevřeně hlásí k ideovým hodnotám neonacismu.

Výjimečné postavení zde zaujímají mezinárodní organizace BHS a B&H, které se vytvořily jako pobočky mezinárodních organizací a jsou ve značné výhodě, poněvadž jejich ústředí má nejenom propracovanou ideologii, ale disponuje rovněž kádrem zkušených pracovníků a technickými prostředky (rovněž existují vzájemné kontakty mezi jednotlivými národními pobočkami). Členové těchto poboček jsou pečlivě vybíráni, takže riziko jejich selhání je nízké. V těchto organizacích dochází rovněž k výběru perspektivních osob, které jsou postupně pověřovány stále složitějšími úkoly. V případě možných potíží je mateřská organizace navíc schopna poskytnout pomoc.

Zázemí, které pobočky BHS a B&H a jejich aktivisté mají, jim umožňuje nabízet program pro potenciální zájemce dostatečně atraktivní. Jde o možnost kulturního vyžití

(koncerty, prodej demo a CD nosičů), ideologické vzdělávání (ziny, knihy a další tiskoviny), prodej oděvních doplňků a speciální programy (sport, bojový výcvik apod.). Zatímco speciální programy jsou určeny pro prověřené a vybrané členy, ostatní služby jsou přístupné všem.

BHS a B&H se vyznačují univerzalizmem (idea bílé rasy bez dalších větších omezení, což umožňuje zapojení všech evropských národů), rozsáhlou mezinárodní sítí a značnými zkušenostmi. Např. BHS využívají do všech důsledků možnosti, které jim skýtají koncerty a distribuce nejrůznějších materiálů. Tyto aktivity jsou, mimo prioritní propagační efekt, navíc často ziskové. Takto vytvořené „konkurenční prostředí“ snižuje možnosti jiných neonacistických subjektů.

BOHEMIA HAMMER SKINS (BHS)

BHS je českou odnoží mezinárodní organizace HAMMER SKINS, vzniklé na přelomu 80. a 90. let v USA, která má pobočky ve mnoha evropských zemích a také v Austrálii (materiály BHS udávají 19 amerických, 4 kanadské, 6 západoevropských a 1 australskou pobočku). Znak BHS, kterým jsou zkřížená kladiva, na nichž je položen český lev, má dvojí význam. Jednak proklamuje dělnickou třídu, jejímž tradičně používaným symbolem jsou kladiva, jednak symbolizuje vztah k starogermánskému náboženství, v němž kladivo je atributem boha THORA. Členové BHS rovněž používají tradiční symboly skinheads (tzv. „oregon“, na němž je položen český lev a keltský kříž).

BHS, která patří k „nejtvrdším“ organizacím, má několik set sympatizantů, z nichž někteří již nepatří do okruhu skinheads. Její „jádro“ tvoří několik desítek konspirativně pracujících osob. Věkový průměr členů BHS je podle odhadů vyšší, než u jiných skupin. BHS je přísně výběrová organizace, v níž je čekací doba dva až tři roky.

BHS vydává vlastní časopis *The Hammer news*, přičemž další propagaci zajišťovaly také ziny *Fénix*, *Patriot* a *Národní boj*. Prostřednictvím těchto tiskovin jsou rozšiřovány zprávy o „zrádcích rasy, nepřátelských organizacích (Host, Vlastenecká liga), konfidentech z řad skinheads, poučky o tom, jak se chovat při střetu se zákonem apod.. Kontakt na BHS je možný pomocí P.O. Boxu. Tato organizace se mezi českými skinheads stala proslulou vzhledem k tomu, že jako první začala pořádat hojně navštěvované koncerty, které v její režii probíhají bez jakékoli chyby. V této souvislosti je možno uvést např. koncerty

v Majdaléně (6.8.95), v Plzni (7.10.95), Jívce (24.2.96) a Plačkově (27.4.96). Tento „monopol“ BHS byl narušen pouze v případě koncertu ve Všetatech u Rakovníka, který dne 25.5.96 pořádali příslušníci organizace Blood&Honour. Pořadatelé akcí BHS usilovali mj. i o minimalizaci jakýchkoli excesů vzhledem k nežádoucí publicitě.

BLOOD AND HONOUR (B&H)

B&H (česky krev a čest) je původně anglická neonacistická organizace, jejímž předákem byl tragicky zemřelý kultovní zpěvák hnutí skinheads Ian Stuart. Stejně jako Hammer Skinheads, oproti nimž je mnohem více ovlivněna odkazem III. Říše, se rozšířila do různých zemí. B&H, jejíž ústředí je v Londýně, se teritoriálně člení na divize, které jsou v Dánsku, Holandsku, Německu, Polsku, Slovensku a Srbsku. V první polovině roku 1996 vytvořila českou divizi, která má několik místních poboček.

Česká divize B&H již dne 25.5.1996 uspořádala v obci Všetaty u Rakovníka „White power concert“, jehož se zúčastnilo pět set až šest set osob, z toho 70 cizinců. Velmi dobře připravená akce proběhla klidně.

Skutečnost, že se B&H u nás prosazuje, lze vysvětlit „generačním procesem“. Vůdčí osobnosti BHS, které nevyhnutelně „stárnou“, se mladistvým příznivcům skinheads duševně vzdalují. Mladší členové BHS, z nichž některé „tíží“ několikaletá čekací lhůta, vznikem B&H získali příležitost získat rychle vysoké postavení a respekt mezi skiny.

TEMPLAR KNIGHT OF KU-KLUX-KLAN (TKKKK).

Jedná se o odnož nadnárodní, v USA vzniklé organizace, jejíž ideologie, která je směsicí nacistické ideologie a programu KKK, obsahuje, oproti jiným neonacistickým ideologiím, příměs rytířství a amerických hodnot, jako jsou vypjatý protičernošský rasismus a „svoboda“. Další znak, kterým se TKKKK odlišuje od předcházejících organizací inspirujících se keltskou a germánskou mytologií, je akcentace křesťanství. Jedná se o velmi radikální organizaci, která ze zahraničí čerpá ideologii, cíle i metody.

V Evropě je TKKKK vysoce zastoupen ve Švédsku, odkud byl zřejmě importován do ČR. Počet českých členů TKKKK není doposud možno odhadnout. Organizace vydává ziny *Thunderbolt*, *White warrior* a *Templar knights*.

NSDAP – AO (dříve NÁRODNĚ SOCIALISTICKÉ HNUTÍ ČECH – NSHČ).

Tato organizace oznámila svou existenci tím, že v únoru roku 1996 vylepila v Českých Budějovicích větší množství plakátů, na nichž vystupovala pod názvem NSHČ. Rovněž se pokusila o širší publicitu mezi příslušníky skinheads tím, že své letáky, včetně nabídkového listu (trička, nášivky) nechala distribuovat na jednom ze skinheadských koncertů. NSHČ se přibližně v polovině roku 1996 přejmenovala na NSDAP-AO. SOCIALISTISCHE DEUTSCHE ARBEITER PARTEI – AUSLÄNDISCH ORGANISATION (NSDAP – AO) je americká neonacistická organizace, jejíž centrála komunikuje prostřednictvím P.O.Boxu v Lincolnu v Nebrasce. NSDAP-AO je odpovědná za rozsáhlou neonacistickou propagandu, zaměřenou nejenom na území USA, ale i Evropy. (Jejím předákem je Gary Lauck, který má těsné vazby zejména na SRN, v níž je distribuce neonacistických materiálů považována za kriminální delikt; dne 23.8.1996 byl Zemským hamburským soudem odsouzen k odnětí svobody v trvání 4 let).

5. LEVICOVÝ EXTREMISMUS (LEX)

Základní ideologií a cílem ultralevicových hnutí je vytvoření nové společnosti založené na rovnosti všech jejích členů, čehož se dosáhne zrušením hierarchického systému společnosti a odstraněním ekonomických rozdílů mezi jedinci. Vychází se z předpokladu, že člověk je sám o sobě dobrý, ale je deformován zkaženou společností. Krajní levice je rozdělena na několik názorových proudů.⁶⁾

Prvním z nich je **anarchoautonomní scéna**, která je spojena s vizí jakési absolutní svobody. Má tendenci napojovat se na všechna protestní hnutí od tzv. ekologů až po ortodoxní komunisty. Jejich idea nestanovuje pozitivní řešení a systém, ale napadá vše existující, neboť je to špatné. Ideály hledají v ultramarxistických idejích. Zástupci tohoto proudu jsou např. Československá anarchistická federace. Dalším proudem jsou **neobolševické strany a skupiny**. Jejich cílem bývá rekonstrukce totalitního komunistického systému s vedoucí úlohou komunistické strany stalinského typu. Současnou situaci chápou jako krizi společnosti. Věří, že socialismus v leninsko-stalinistickém pojetí je jedinou pokrokovou alternativou společenského vývoje. K představitelům tohoto proudu patří např. Komunistický svaz mládeže a Strana

československých komunistů. Dále jsou do LEX zařazováni tzv. **militantní ekologové, levicoví skinheads, sguatterři a hnutí Punks.**

Jinak, vtipně a docela výstižně charakterizoval levicové radikály, konkrétně účastníky Local street party, J. X. Doležal v časopise Reflex. Rozděluje je do šesti kategorií:⁷⁾

1. Řídící anarchista, který je sečtělý, ideově vyzrálý alternativec. Ve jménu které ideologie vyzrával, není podstatné, důležité je, aby byla dostatečně levicová.
2. Zelený alternativec je svým výskytem mnohem častější. Bývá dlouhomasý či holohlavý, většinou alespoň středoškolsky vzdělaný, přiměřeně kouří marihuanu, pohrdá konzumem, tatínkem McDonalDEM. Až se ožení, nastoupí v tatínkově firmě. Je ekologicky orientován, pohrdá existencialismem a dalšími zastaralými směry a nechce mít problémy ve škole. Nepere se, často úspěšně dostává přes hubu. Na demonstracích podobné typy tvoří asi 60% účastníků. Účastní se akcí proto, že je dobré takovou akci podpořit.
3. Stárnoucí alternativec tvoří asi 20% účastníků akcí, nakonec v tatínkově firmě nenastoupil, zato si pořídil ženu, případně dítě, a zařídil si nějakou nezotročující a špatně placenou práci. Autem nejezdí, neb žádné nemá, na party potká mnoho známých a pokecá s nimi. Pere se výjimečně – vlastně jen tehdy, když je napaden.
4. Rave tanečník je na hony vzdálen nějaké politizaci mejdanu a hlavně si chce zatancovat. Street parties, které vidáme v televizi z Berlína, jsou navštěvovány především těmito tanečníky. V našich podmínkách tvoří minimální počet účastníků akcí.
5. Anarchorowdie je normální chuligán, který chce hulákat, zpít se, do něčeho kopat, něco rozmlátit a někomu rozbít hubu, nejlépe pak policajtům. Největší uplatnění nacházejí reprezentanti tohoto životního stylu mezi fotbalovými fanoušky a skinheady, nemálo jich však je i mezi levými alternativci. Na akcích jsou zastoupeni v mizivém procentu. Mnozí se party ani neúčastní a chodí se jen na její zakončení porvat.
6. Punker přichází na party hlavně proto, aby před maximem lidí předvedl, že No future!!! Činí tak následovně: usedne v dosahu nejbližšího výčepu a okamžitě se zlije do bezvědomí, načež „vytuhne“ na chodníku. Díky malebnému oblečení, barvitému účesu a bezvládnému tělu ležícímu před hospodou je často fotografován a dělá druhý den ráno

vizitku party na titulních stránkách všech deníků, přestože tvoří sotva pás promile ze všech účastníků.

5.1. Anarchoautonomní hnutí (AA)

Anarchoautonomní hnutí vzniká sloučením klasických anarchistických myšlenek s tzv. autonomním hnutím, tj. nedogmaticky a neideologicky orientovaným, které zastává nonkonformní postoje vůči společnosti.

Charakteristické rysy současné situace:⁵⁾

- trend k pořádání masových akcí
- vzrůstající agresivita při protestech proti protivníkům (kapitalismus, pravicové skupiny)
- vzrůstající počet násilných projevů při veřejných akcích
- strukturalizace prostředí vzhledem k ideologickým východiskům
- prohlubující se internacionalizace, tj. kontakty a koordinace se zahraničními subjekty
- narůstající konspirace, koordinace, plánování

V prostředí anarchoautonomních skupin je v současnosti kladen důraz na veřejná „masová“ vystoupení typu street party a na aktivní boj proti fašismu, tj. proti akcím pravicových extremistů. Anarchoautonomové jsou dále zaměřeni na boj proti systému a proti státu vůbec. V současné době nejsou známy informace o existenci nějaké jednotné koordinované strategické koncepce. Tento stav se může ale poměrně snadno změnit vlivem nějaké silné osobnosti nebo podobné autority, která tyto skupiny zmanipuluje pro své záměry. Nebyly také zatím zjištěny známky nějaké koordinované či plánovité aktivity, která by směřovala k teroristické akci, nicméně vzhledem k prostředí se nedá zcela vyloučit možnost individuální akce disponovaného jedince.

Aktuálním rizikem vyplývajícím z anarchoautonomních aktivit je rozsáhlé ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti občanů, zvláště při střetech s pravicovými extremisty.

5.1.1. Stručný exkurs do historie anarchismu a anarchistické ideologie³⁾

Počátky novodobého levicového myšlení nacházíme v idejích utopického socialismu, jehož představitelem je **Robert Owen**. Prvním propagátorem myšlenek, které převzal anarchismus, byl v době anglické revoluce představitel levicových diggers **Gerard Winstanley**, který dospěl k požadavku zespolečnění půdy, rozdělování produktů cestou přímé směny a společnosti bez vládců a vnucených zákonů, jejíž členové se budou řídit svědomím. **William Godwin** (konec 18. století) požadoval zrušení vlastnického práva a veškeré státní moci. Společnost drobných výrobců organizovaných v občinách by zajišťovala rozdělování produktů podle potřeb.

Max Stirner (1. polovina 19. století) bývá považován za zakladatele **anarchoindividualismu**. Podle něj je každý sám zdrojem morálky a práva. Byl zastáncem zachování soukromého vlastnictví a stavěl se proti komunismu. **Pierre Jozeph Proudhon** (1809–1865) byl velmi významnou postavou socialistického myšlení. V jeho pojetí má výrobní prostředky vlastnit bezprostřední výrobce jako záruku individuální svobody. Zavrhoval centralismus v jakékoli formě. Kritizoval mandátové demokracie a volební systém považoval za nástroj lži. Ruský představitel **Michail Alexandrovič Bakunin** (1814–1876) poprvé vyčlenil anarchismus jako samostatný směr socialistického hnutí. Hlavní osou jeho myšlení byl názor, že stát je hlavním utlačovatelem lidstva a využívá přitom i náboženství, které nazýval „kolektivním bláznovstvím“. Revoluční praxe se má opírat o instinkty a životnou revolučnost lidových mas. Odmítal jakoukoli autoritu. Byl považován za představitele anarchoindividualismu. Bakuninův protistátně destrukční princip je dodnes vzorem části anarchistů.

Konstrukcí pozitivní vize nové bezstátní společnosti se zabýval kníže **Petr Alexejevič Kropotkin** (1842–1921), zakladatel **anarchokomunismu**. Společnost by měla být organizována jako federace svobodných výrobních občin, komun, vytvořených v důsledku sociální revoluce. Důraz byl kladen na solidaritu, dobrovolnou práci a anarchistickou morálku. Jeho myšlenky jsou dnes asi nejživějším myšlenkovým dědictvím klasiků anarchismu.

Koncem 19. století se ve Francii objevil ještě další významný směr anarchistického hnutí – **anarchosyndikalismus**, který je založen na myšlence autonomních pracovních a politických jednotek – syndikátů. Jejich předobrazem mělo být odborové hnutí, které jediné

bylo silou schopno vést dělnictvo. Cestou k osvobození dělnictva se měla stát revoluční generální stávka, nebyly však vyloučeny ani menší diverzní akce.

Poslední velký posun důležitý pro radikálně levicové myšlenkové směry byla koncepce násilného boje nazývaná „**propaganda činem**“ vytvořená němcem **Johanem Mostem** počátkem 20. století. Spočívala v odmítání legální činnosti dělnických stran, v budování konspirativních organizací a především v taktice individuálního teroru. Tato koncepce byla větší částí anarchistů odmítnuta, neboť akce atentátníků nevyburcovaly lid, nýbrž represivní orgány. I přesto však bylo stoupenci anarchoterorismu provedeno nemálo útoků. Oběťmi byly převážně hlavy států nebo členové panovnických rodů (např. v roce 1898 atentát na rakouskou císařovnu Alžbětu, v roce 1900 na italského krále Umberta či sajarevský atentát člena skupiny „Mladá Bosna“ Gavrilo Principa na následníka trůnu Ferdinanda d'Este). Levicový terorismus byl užíván i později, kdy příkladem může být činnost italské skupiny Brigatte Rosse, německé Rote Armee Fraktion nebo peruánské organizace Sendero Luminoso (Světlá stezka).

5.1.2. Situace v ČR

Myšlenky anarchismu k nám začaly pronikat ve 2. polovině 19. století. Vzniklo hnutí Omladina, které spojovalo mladé umělce a intelektuály s dělnickými spolky. V roce 1896 byl publikován tzv. „*Manifest anarchistů českých*“. Vychází časopis *Moderní revue*, zde publikují anarchističtí umělci, mezi které patřili S. K. Neumann, F. Gellner. Silná odnož dělnického anarchismu existovala v severočeském regionu, kde byly přijímány myšlenky anarchismu jako cesta k řešení obtížné sociální situace. Proběhly zde velké stávky v Duchcově a Mostě. Akce přerostly až do násilných projevů. Na anarchistické hnutí bylo od počátku silně represivně působeno.

Proud českého anarchismu byl potom přerušen světovými válkami, po kterých přišel únor 1948 a s ním definitivní zánik všech nekonformních myšlenkových proudů. Anarchismus neměl přes svou levicovost nejmenší pochopení ze strany KSČ.

K obnově anarchismu došlo až těsně před listopadem 1989. Vzniká **České anarchistické sdružení (ČAS)**. Toto sdružení vydávalo časopis *A-kontra*, jehož šéfredaktorem se stal Jakub Polák, jedna z vůdčích osobností českého anarchistického hnutí. Odštěpením od ČAS vzniká **Československá anarchistická federace (ČSAF)**, která

se profiluje výrazně k anarchokomunismu. Vydává časopis *Autonomie*. Výrazně se orientuje i na zahraničí. Je členem Internacionály anarchistických federací (IAF/IFA) a spolupracuje s mezinárodní anarchistickou federací Peoples Global Action (PGA), což je mezinárodní anarchoautonomní protikapitalistické a antiglobalistické hnutí oficiálně ustanovené v roce 1998, prosazující tzv. konfrontační postoj. Toto hnutí je tvůrcem myšlenky tzv. „street party“.

V roce 1996 vzniká **Antifašistická akce** (AFA). Cíl a ideologie tohoto hnutí, jak ostatně vyplývá i z jejího názvu, je podle jimi vydaného prohlášení „revolučním násilím bojovat proti fašismu a celé extremistické pravici“. Hnutí vyvolává otevřené střety s těmito skupinami. Vyznačuje se dobrou až konspirativní organizovaností. Jejich akce vypadá například tak, že některý z členů zjistí, že v nějaké hospodě je skupinka neonacistů, telefonicky svolá další členy a ti pak počkají až neonacisté začnou z hospody vycházet, aby je zde napadli. Členové AFA se snaží vytvořit jakousi polovojeenskou jednotku. Dbají na fyzickou kondici, nosí převážně černé letecké bundy, černé kukly, černé kalhoty a boty. Zatímco v případě neonacistů se nikdy nepodařilo prokázat, že by pořádali výcvikové tábory, kde by holdovali bojovým sportům a taktice pouličního boje, AFA se tím ve svém časopise *Akce* (dříve *Antifa News*) přímo chlubí. V článku z léta roku 1999 lze najít článek o konání týdenního tzv. antifa campu ve východních Čechách. „...podařilo se zorganizovat několik diskusí a workshopů. Někteří utužovali své tělo při cvičení thaiboxu a jiných bojových sportů. Ve volných chvílích bylo k dispozici video, na kterém byly ukázky bojových sportů a rovněž i filmy z různých antifa demonstrací u nás i v zahraničí.“⁸⁾ O těchto kempech se zmiňuje i zpráva Ministerstva vnitra za rok 2000. Při zasedání MMF a Světové banky v Praze v roce 2000 byli militanti z AFA hodně vidět. Nyní se již pozvolna připravují na protesty u příležitosti zasedání NATO v Praze, které je naplánováno na letošní listopad.

Dalším představitelem je organizace **Federace sociálních anarchistů** (FSA), která vznikla v roce 1997. Založil ji Petr Wohlmüt, bývalý člen ČSAF. Organizace není registrována u Ministerstva vnitra. FSA zastává kritický postoj vůči ČSAF, při veřejných akcích se projevuje velmi radikálně a spolupracuje s AFA. Rovněž se výrazně projevovala při zasedání MMF a Světové banky v Praze v září 2000. Organizace je napojena na španělskou organizaci Ya Basta, od které získává i finanční prostředky.⁸⁾

5.2. Neobolševické skupiny⁵

Poznámka k pojmu neobolševismus:

Z různých důvodů (politických, historických, přílišná obecnost atd.) se považuje v daném kontextu (problematika LEX) termín komunismus za nevhodný a zavádějící. Za vhodnější lze považovat termín neobolšemismus, který přesněji vystihuje leninsko-stalinistickou interpretaci komunismu (ze které vycházejí české LEX skupiny) a zároveň předponou neo- postihuje zmíněnou historickou situaci, ve které ji tyto skupiny uplatňují. Obvyklý termín bolševismus je značně svázán s určitou historickou a politickou situací. Další možnost, totiž neostalinismus, je již v odborné literatuře někdy používán pro označení Brežněvovy éry.

Charakteristické rysy současné situace:

1. otevřená propagace protidemokratické ideologie a totalitního politického systému
2. úzká kooperace a personální propojení jednotlivých skupin
3. snaha o infiltraci a ovlivňování činnosti státní správy, vládních a ekonomických struktur a ostatních významných oblastí veřejného života
4. s tím souvisí konspirativní a zpravodajská činnost s cílem získat a využít citlivé informace o subjektech politického a společenského života
5. spolupráce s obdobně orientovanými zahraničními subjekty
6. napojení na zahraniční subjekty, jejichž politické a mocenské zájmy mohou ohrožovat integritu ČR a nejsou slučitelné se zájmy ČR
7. propagace obnovy bipolárního rozdělení Evropy jako situace vyhovující národním zájmům ČR
8. účelové využívání vlasteneckých motivů ve prospěch cílů neslučitelných se zájmy demokratického systému a mezinárodní integrace ČR
9. nacionalistická propaganda má výrazné xenofobní a skryté rasistické rysy (antisemitismus)
10. vzrůstá počet případů vzájemné spolupráce s pravicově nacionalistickými skupinami
11. stále častější a otevřenější veřejná prezentace záměrů
12. snaha o podchycení a získání levicově či alternativně orientované části mládeže

Záměry a cíle LEX se v podstatě nemění, snaží se pouze o větší efektivitu svých snah o získání veřejné podpory. Jednotlivé neobolševické a levicové nacionalistické skupiny stále udržují organizační a personální propojenost.

Dlouhodobé cíle LEX skupin:

- změna současného demokratického systému
- získání moci
- snaha o změnu zahraniční politické a ekonomické orientace ČR
- vyvázání ČR z jejích současných spojeneckých závazků
- vytvoření jakési nadstátní struktury z bývalých socialistických států se silnou vedoucí rolí Ruska jako protiváhy EU a NATO
- podpora zájmů a aktivit cizí moci směřující k realizaci tohoto záměru
- zapojení a podřízení ČR v této nadstátní struktuře

Jistou zvláštností českého vývoje je to, že v postojích českého LEX se projevují typicky pravicové prvky – nacionalismus a xenofobie, rasismus (antisemitismus), protidemokratické zaměření, volání po vládě pevné ruky, principiální odmítání evropské integrace apod., to vše v kombinaci s levicovou rétorikou - sociální spravedlnost a rovnost, antikapitalismus atd..

Nejzávažnější protisystémové subverzní aktivity produkují v současné době levicově nacionalistické skupiny, sdružené ve střešové organizaci Matice Čech, Moravy a Slezska, které ve spolupráci s podobnými organizacemi v jiných bývalých komunistických státech a za přímé ruské podpory založily tzv. **Všeslovanský výbor (VsV)**.

Všeslovanství se stává významnou mezinárodní aktivitou směřující k izolaci postkomunistických států od západní Evropy a od politických, ekonomických a kulturních hodnot, které západní Evropa a celý euroatlantický prostor reprezentuje. Cílem je vyvázání ČR z NATO a dalších západoevropských struktur a sjednocení slovanských států do nějaké společné formy (federace, konfederace) s dominantní úlohou Ruska. Získané informace potvrzují, že deklarovaná slovanská spolupráce je pouze jiným způsobem vyjádřený dlouhodobý cíl neobolševických a levicově nacionalistických skupin rehabilitovat a v nějaké formě obnovit bývalé mocenské a geopolitické uspořádání Střední a Východní

Evropy. (Zpráva o bezpečnostní situaci na území ČR v roce 1998, která byla projednána a schválena vládou vládním usnesením č. 513/1999 ze dne 26.5.1999). Nacionalismus je pro extrémní levici vhodným nástrojem a základnou při snaze o sjednocení a koordinaci protisystémové opozice (pravé i levé) bez ohledu na zastávané ideologie. Skupiny a osoby podílející se na činnosti VsV jsou organizačně a personálně propojeny s především neobolševickými skupinami a s jinými extrémně levicovými skupinami a navazují i účelovou spolupráci – na nacionalistickém a někdy i rasistickém (antisemitismus) základě – s PEX skupinami.

SOCIALISTICKÁ SOLIDARITA

Skupina hlásící se k myšlenkám socialismu, která ve spolupráci s dalšími skupinami pořádala protestní akci proti vstupu České republiky do NATO.

SVAZ KOMUNISTICKÉ MLÁDEŽE

Upozornil na sebe na podzim roce 1995 vzpomínkovou akcí u příležitosti „velkého vítězství dělnické třídy – VŘSR“ na Václavském náměstí.

STRANA ČESKOSLOVENSKÝCH KOMUNISTŮ (SČK)

Strana založená v roce 1995 a zaregistrovaná u Ministerstva vnitra. Ideologie je založená stejně jako za vlády KSČ na diktatuře proletariátu. Vedoucí úlohu v zemi má mít komunistická strana stejně, jak to zaručovala Ústava ČSSR. SČK odmítá vstup České republiky do NATO i Evropské unie. V březnu 2000 byla SČK přejmenována na Komunistickou stranu Československa a hlásí se k odkazu marxismu-leninismu a k nastolení diktatury proletariátu stejně jako KSČ před listopadem 1989.

KOMUNISTICKÁ MLÁDEŽ ČESKOSLOVENSKA (KMČ)

Organizace není registrována u Ministerstva vnitra. Protestovali proti zásahu NATO v Jugoslávii v roce 1999. V roce 1999 se pokusili o realizaci svých radikálních akcí. Neúspěšně se pokoušeli několikrát svolat demonstraci před vilou prezidenta České republiky a pokusili se také proniknout do zpravodajství TV Nova, kde chtěli přečíst své požadavky, čemuž bylo zabráněno pracovníky bezpečnostní agentury.

5.3. Militantní ekologové⁴⁾

Tyto organizace náleží do širšího pojetí alternativních aktivit extremistického hnutí. Usilují o realizaci vysoce ušlechtilých a humánních ideálů, ale způsobem, který se vymyká normálu a v menší či větší míře porušuje zákon. Jejich postoje jsou dány životním stylem, kterým je např. vegetariánství, ochrana přírody a zvířat. Je u nich patrná snaha o vytvoření vztahu člověk – příroda. Člověk má zůstat součástí přírody a žít s ní v symbióze a ne se ji snažit podmanit. Samotní ekologové protestují proti jejich zařazování mezi extremistické hnutí. Mezi světově nejznámější patří hnutí **Greenpeace** mající pobočky prakticky po celém světě. Toto hnutí pořádá mnoho akcí na podporu ochrany přírody. K obdobným hnutím v ČR patří **Děti země** a **Hnutí Duha**. Mezi jejich nejvýznamnější akce patří protesty proti spuštění JE Temelín nebo narušení Velké pardubické v roce 1992.

Známé jsou rovněž dvě pražské akce z roku 1998, a to Global Street Party (květen) a Local Street Party (srpen). Global Street Party byla svolána organizací **Rainbow Keepers** (Ochránci duhy) označovanou jako radikální ekologická organizace. Byla to první akce takového rozsahu v České republice a policie na ni nebyla připravena. Došlo např. k rozbití výloh restaurace McDonald ve Vodičkově ulici nebo k převrácení policejního vozidla. Local Street Party byla volným pokračováním akce předešlé a byla spojena s protestem proti globalizaci a přemnožení automobilů. V souvislosti s těmito akcemi je třeba zmínit další protestní akce proti globalizaci, které provázely zasedání MMF a Světové banky v Praze ve dnech 26.-28.9.2000. Zde se anarchoautonomní skupiny prezentovaly za hojně přítomnosti zahraničních kolegů. Původně ohlášené happeningy proti zasedání přerostly v násilné akce a útoky proti policii, při kterých došlo ke zranění desítek policistů. Tyto násilnosti provázejí většinu zasedání MMF a Světové banky i ve světě. V této souvislosti je možno vzpomenout na protesty proti globalizaci u příležitosti zasedání MMF a Světové banky na podzim roku 1999 v americkém Seattle, kdy tyto přerostly do ohromných rozměrů a z televizních záběrů bylo možno vidět doslova „pouliční válku“ mezi demonstranty a policií. V současné době probíhají přípravy k protestům u příležitosti zasedání NATO v Praze, které je plánováno na letošní listopad. Očekává se, že v souvislosti s bezpečnostními opatřeními přijede méně demonstrantů ze zahraničí než v případě zasedání MMF, ale o to je důkladnější příprava demonstrantů domácích.

V souvislosti s akcemi militantních ekologů je možno někdy hovořit až o *ekoterorismu*. Ve světě existuje řada skutečně militantních ochránářských sdružení zasluhujících si toto označení. Např. britská organizace **Animal Liberation Front** se zaměřuje mimo jiné i na vloupávání do laboratoří a „osvobozování“ laboratorních zvířat, útoky na kožešnictví a masokombináty. Velmi razantní postupy při ochraně životního prostředí užívá i organizace **Earth First**. Ke střetům spojeným i s násilnostmi a poškozováním věcí dochází například v souvislosti s kácením lesů při stavbě dálnic. Velkou pozornost vzbuzují protestní akce německých ekologů snažících se zabránit převozu jaderného odpadu. Došlo přitom i k pokusům poškodit železniční trať nebo dokonce k přibetonování se k trati. Transport se nakonec uskutečnil po nasazení několika tisíc policistů, což byla největší bezpečnostní akce v Německu od konce druhé světové války. Podobné přístupy do naší republiky zatím nedorazily.

5.4. Levicoví skinheads

V hnutí skinheads vznikly dvě frakce, které se přiklání k ultralevicovým programům a idejím a existují v symbióze s ultralevicovými organizacemi. Vystupují proti ultrapravicově orientovaným skinheads a pravicoví skins napadají naopak zase je, jelikož je považují za zrádce. Jedná se zejména o Sharp skins a Red skins (viz kapitola 4.4.1.).

5.5. Sguatt³⁾

Aktivita stoupenců alternativního života v tzv. sguattech jsou nedílnou součástí autonomního hnutí od konce 70. let 20. století. Sguatt znamená nelegálně, tj. bez svolení majitele, obsazený objekt komunitou nejčastěji mladých lidí. Jedná se o způsob určitého společenského protestu, který vznikl na přelomu 70. a 80. let v různých městech západní Evropy. Baštou tohoto hnutí se stal zejména západní Berlín a jeho čtvrť Kreuzberg. Osazenstvo sguattu tvoří nejenom mladí nezaměstnaní, bezdomovci, emigranti, ale i intelektuálně laděná mládež a členové dobře disponovaných rodin, pro které je tento způsob života šancí odpoutat se od vlivu rodičů a realizovat v praxi své představy o alternativním způsobu života. Některé sguatty se staly útočištěm narkomanů a kriminálních živlů, většinu sguatterů je však možno považovat za bezproblémové až do chvíle, kdy se majitel domu začne snažit získat zpět kontrolu nad svým majetkem a s pomocí policejních orgánů se snaží vystěhovat nechtěné obyvatele. To může vést až k násilné konfrontaci. V České republice se nachází sguatty především v Praze. K nejznámějším patří objekt Ladronka

v Praze 6. Pomocí protestních demonstrací a předkládání vlastních návrhů na využití domu se podařilo sguatterům odvrátit několikrát vystěhování.

5.6. Punks³⁾

Je to ne zcela vyhraněný názorový proud. Vzhledem ke svým projevům se zařazuje do levého spektra. Jedná se o hnutí mládeže vzniklé koncem 60. a počátkem 70. let 20. století ve Velké Británii. Tehdy poklesla britská ekonomika na nejnižší bod od druhé světové války, což přineslo řadu sociálních problémů. V této situaci vzniká unikátní provokativní punková subkultura, úzce spojená s novým hudebním výrazem založeným na směsi nejrůznějších forem rockové hudby. Ten se vyznačuje jednoduchou technikou a tvrdými texty, které vyjadřují skepsi vůči současnému světu a snaží se provokovat společnost. Na podloží drásavého, vzpurného a extravagantního hudebního výrazu vymezili punks svůj subkulturní prostor na projevech nihilismu, anarchie a násilí, vyjadřovaného spíše v abstraktní formě. Nedílnou součástí punk stylu je i šokující oblečení, vyjadřující rozervanost a neupravenost životní pocity svého nositele. Přívrženci hnutí se oblékají výstředním způsobem s četnými doplňky - oděvů, jako jsou řetízky, cvočky a jiné kovové předměty a dalšími jako jsou náušnice, pearcing, atd.. Nezbytným doplňkem je tzv. číro, kohout na hlavě a po stranách vyholená lebka. Účes bývá barevně upraven. Vše vyjadřujícími hesly jsou „No Future“ a „Fuck You“. Název Punk v češtině znamená mizerný, nesmyslný. Přívrženci hnutí se nevyhýbají konzumaci drog. V akcích se angažují společně s anarchy. Trestné činnosti se dopouštějí zejména pod vlivem návykových látek. V poslední době se u nás v tomto hnutí hlásí jenom jednotlivci.

6. ELIMINACE

6.1. Politika proti extremismu v ČR⁹⁾

V České republice (resp. v Československu) se vytvořily podmínky pro proti existenci protiextremistické politiky (ve smyslu postupů proti nepřítelům demokracie) po tzv. „sametové revoluci“ v listopadu 1989, kdy začal být budován demokratický politický systém. Nalézt optimální a obecně respektovanou variantu obrany před pravicovými, ale i jinými extrémisty se však nepodařilo do současnosti. Takřka permanentní polistopadová diskuse o pravicovém extremismu a radikalismu

(i o extremismu obecně) se zintenzivňuje po různých událostech, jako jsou např. násilné akty extremistů, volební zisky nebo propady extremistických subjektů, reakce bezpečnostních a justičních složek na extremistickou činnost opod.

Postupně v ČR došlo (alespoň v oblasti vnitřní bezpečnostní politiky) k relativní konsolidaci a precizaci politiky zaměřené na potlačování extremismu, což se sebou přináší jak ustálené vymezení extremismu a jeho jednotlivých forem, tak i míry státních zásahů, angažování občansko-společenské a akademické sféry do řešení problémů apod. Realizováno je i novelizování a vytváření nové protiextremistické legislativy, které je však bohužel mnohdy nesystematické a jednotlivé normy nejsou jednoznačně aplikovány. Problematika extremismu (zvláště pravicového) a postupů proti němu je intenzivně sledována médii.

V reakci na projevy pravicového extremismu se postupně v Československu a později v samotné české republice vytvořily státní i nestátní struktury konsistentně realizující politiku proti pravicovému extremismu, zaangažována byla i stranickopolitická, mediální a akademická sféra. Základní složkou státní roviny této politiky jsou instituce v oblasti vnitřní bezpečnosti systému státu. Exekutivní orgány přitom podléhají parlamentní kontrole (ať již přímo či nepřímo prostřednictvím obecné odpovědnosti vlády). Při zajišťování bezpečnosti státu přísluší rozhodující úloha Parlamentu ČR, především pak jeho Poslanecké sněmovně. Parlament též přijímá zákony, provádí kontrolní činnost exekutivy a vyjadřuje se i k některým vládním politickým koncepcím, které souvisejí s extremismem (zprávy o extremismu, bezpečnostní strategie apod.).

Odpovědnost za zajištění bezpečnosti ČR má především vláda ČR, která též vypracovává Bezpečnostní strategii České republiky, kterou posuzuje Parlament ČR. V oblasti extremismu se vláda zabývá jak politickými koncepcemi, tak i přípravou příslušných právních norem.

Zvláštním orgánem, působícím v oblasti moci výkonné, je Bezpečnostní rada státu, což je stálý pracovní orgán pro koordinaci problematiky bezpečnosti našeho státu a přípravu návrhů opatření k jejímu zajišťování.

Ústředním orgánem státní správy pro veřejný pořádek i pro sdružovací a shromažďovací právo (i pro spolupráci v rámci mezinárodní organizace Interpol) je Ministerstvo vnitra. V rámci Ministerstva vnitra byla v září 2001 zřízena i multiresortní Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií jako exekutivní orgán.

Ozbrojeným bezpečnostním sborem, jemuž jsou svěřeny úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti (včetně boje proti terorismu a odhalování a vyšetřování trestných činů), je Policie České republiky. V rámci odboru obecné kriminality ředitelství služby kriminální policie Policejního prezidia bylo od 1. srpna 1995 zřízeno specializované pracoviště pro metodiku a koordinaci řízení PČR na úseku extremismu, z něhož vznikla po reorganizaci Ředitelství služby kriminální policie k 1. březnu 1998 6. skupina odboru obecné kriminality se specializací „extremismus“. Ta byla k 1. lednu 2002 v souvislosti se změnami struktury Policie ČR přejmenována na Skupinu extremistické kriminality odboru obecné kriminality Úřadu kriminální služby Policie české republiky. Specialisté na problematiku extremismu působili i na krajské a okresní úrovni. K 1. dubnu 2002 bylo zřízeno oddělení extremismu v rámci odboru terorismu a extremismu Útvaru odhalování organizovaného zločinu.

Do interakce s pravicovým extremismem se v rámci své působnosti v oblasti vnitřní bezpečnosti mohou dostat i obecní policisté (např. je-li narušován veřejný pořádek v obci), vězeňská a justiční stráž (při extremistické činnosti v průběhu výkonu trestu či soudního jednání apod.) i vojenská policie (je-li extremistická činnost realizována v armádě). Dílčím způsobem extremistická problematika (např. v souvislosti se spolehlivostí prověřovaných osob) spadá i do pravomoci Národního bezpečnostního úřadu.

Ze zpravodajských služeb se extremismem domácí provenience zabývá především Bezpečnostní informační služba. Kromě ní v ČR existují ještě Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI) a vojenské zpravodajství (VZ) tvořené Vojenskou zpravodajskou službou a Vojenským obranným zpravodajstvím. Z hlediska zabezpečování informací o pravicovém extremismu je nejdůležitější pasáží ve vymezení kompetencí BIS ta, která se zmiňuje o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům ČR, lze však využít i

další ustanovení (pravicoví extremisté mohou např. narušit územní celistvost ČR snahou o vytváření specifických státních útvarů, mohou napomáhat zpravodajským službám cizí moci, ohrožovat státní a služební tajemství v rámci činnosti proti demokratickému státu, zapojovat se do organizovaného zločinu, např. s audio nahrávkami, a obecně představuje extremismus, nikoliv však bezvýhradně, podhoubí pro terorismus).

V rámci resortu spravedlnosti se extremismem zabývají státní zastupitelství a specializovaní soudní znalci. Odborný výzkum pravicového extremismu realizuje v rámci státního aparátu Institut pro kriminologii a sociální prevenci při Ministerstva spravedlnosti. Případy související s extremismem řeší samozřejmě i soudy.

V oblasti osvěty a vzdělávání se do protixtremistické a protirasistické činnosti zapojují i různé složky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva kultury (které má na starosti registraci periodického tisku i církví, což za určitých okolností může souviset s pravicovým extremismem). Některé programy realizuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Mezinárodní spolupráci v oblasti boje proti extremismu zabezpečuje Ministerstvo zahraničních věcí.

Na nižších úrovních v rámci veřejné správy v ČR v diskurzivní oblasti působit proti extremismu kraje i obce, které mají i dílčí možnosti v právní oblasti, především při realizaci shromažďovacího práva a částečně i vydávání vyhlášek a nařízení.

Existují i nestátní subjekty, které se věnují systematictějšímu postupu proti pravicovému extremismu a souvisejícím jevům (především rasismu), přičemž i v jejich rámci je možné najít jisté odstupňování „intenzity zájmu“ (na rozdíl od většiny státních složek nejsou zpravidla zaměřeny na všechny směry extremismu, ale pouze na pravicový, který navíc takto nemusí nazývat). Obecně se danou problematikou (především s ohledem na rasistické násilí) výrazně zabývají organizace zaměřené na ochranu lidských práv. Je to např. Český helsinský výbor, Helsinské občanské sdružení, nadace Člověk v tísni při české televizi, most pro lidská práva, NESEHNUTÍ apod. Projevy pravicového extremismu odsuzují i zájmové organizace, sdružující osoby, které byly poškozeny fašismem a nacismem a nebo proti němu bojovali (Svaz bojovníků za svobodu, Kruh občanů vyhnaných z pohraničí apod).

Problematika ultrapravice je důležitou součástí agendy i v organizacích etnických a jiných menšin, jejichž příslušníci jsou „tradičními“ oběťmi pravicového extremismu. Jedná se o „komplexněji“ zaměřené organizace (Liga etnických menšin), tak i úžeji orientované organizace židovské (především Federaci židovských obcí) a romské (např. Romskou občanskou iniciativu, Společenství Romů na Moravě).

Specifickou součástí spektra organizací bojujících proti pravicovému extremismu jsou levicové extremistické a radikální organizace. Pro některé z nich je specificky pojatý „antifašismus“ takřka jediným bodem činnosti (např. Antifašistická akce).

Proti rasismu, fašismu a nacismu bojují i ne –ultrapravicové proudy skinheadské subkultury – SHARP, RASH, Red skins apod. V komunistickém proudu působí především Vlastenecké sdružení antifašistů a dále množství organizací, dbajících na udržení „odkazu „ slovanského a komunistického boje proti fašismu a nacismu (Komunistický svaz mládeže, Slovanský výbor ČR a další).

7. Z á v ě r

Mladí lidé tráví většinu volného času bez cíle. Rodiče jsou v zaměstnání do večera, nemají čas kontrolovat, co dělá dítě. Případně nemají dostatek financí, aby mohli potomkovi vyhovět v realizaci jeho zájmů nebo sami vybrali pro dítě takovou zájmovou činnost, která ho neuspokojuje. Mladý člověk může pociťovat osamocení a hledá prostředí, ve kterém by se tohoto pocitu zbavil. Na každém sídlišti v Brně existuje skupinka mladých skinheadů, případně autonomů. Pokud je tento mladík do takové skupinky přijat, cítí se vděčný. Domnívám se, že v takovém prostředí mohou fungovat bližší osobní vazby než v rodině. Po čase je mladík odhodlaný chovat se v zájmu skupiny. Při vzniklém konfliktu se nerozmýšlí a chová se tak, jako ostatní. Situace může vyvrcholit závažnou událostí, jejíž následky ovlivní život mladého člověka.

Dětem je potřeba věnovat více času, vědět o jejich zájmech, zálibách a uvědomovat si možné následky, které mohou z nedostatku času a nezájmu vyplynout. Právě v těchto aspektech spatřuji důležitou vazbu na oblast sociální pedagogiky.

L I T E R A T U R A A P R A M E N Y

- DANIC, Š.: Politologické problémy světové politiky, PA ČR, Praha 2000.~
- DOLEŽAL, J.X.: Když není prūs..., Reflex, 37/1998.
- Extremismus mládeže v české republice, IKPS, Praha 1996.
- FIALA, P. a kol.: Politický extremismus a radikalismus v České republice, MU, Brno 1998.
- HOLE, G.: Fanatismus. Sklon k extrému a jeho psychologické kořeny, Portál, Praha 1998.
- CHMELÍK, J.: Extremismus, MV ČR, Praha 1997.
- CHMELÍK, J.: Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty, Linde, Praha 2001.
- Chmelík, j.: Symbolika extremistických hnutí, Trivis, Praha 2000.
- KAIZR, P.: Akce levý hák, časopis Týden, 13/2002.
- LUŽNÝ, D. a kol.: Extremismus, Praha 1999.
- MAREŠ, M.: Pravicový extremismus a radikalismus v ČR Barrister & Principal 2003.
- MAREŠOVÁ, A. a kol.: Kriminologické a právní aspekty extremismu, IKSP, Praha 1999.
- MAREŠOVÁ, A.: Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku, IKSP, Praha 1997.
- Uvolněné materiály Bezpečnostní informační služby.
- ŽALOUDEK, K.: Encyklopedie politiky, Libri, Praha 1999.

ODKAZY

1. CHMELÍK, J.: Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty, Linde, Praha 2001
2. ŽALOUDEK, K.: Encyklopedie politiky, Libri, Praha 1999
3. Extremismus mládeže v České republice, IKSP, Praha 1996
4. MAREŠOVÁ, A. a kol.: Kriminologické a právní aspekty extremismu, IKPS, Praha 1999
5. Uvolněné materiály Bezpečnostní informační služby.
6. LUŽNÝ, D. a kol.: Extremismus, MV ČR, Praha 1999
7. DOLEŽAL, J. X.: Když není průs..., čas. Reflex, 37/1998
8. KAIZR, P.: Akce levý hák, čas. Týden, atr. 18, 13/2002
9. MAREŠ, M.: Pravicový extremismus a radikalismus v ČR, Barrister & Principal a Centrum strategických studií, 2003

Resumé

Bakalářská práce pojednává o extremismu, jeho vývoji, aktuálních formách, projevech a možných způsobech eliminace. Je zde popsán vznik extremistických subjektů a způsob jejich existence v současné společnosti.

V práci jsou zachyceny konkrétní pravicově a levicově extremistické organizace, které se po r. 1990 uchytily v nově vznikajících demokratických zřízeních zemí bývalého východního bloku. Největší pozornost je v práci věnována způsobu existence těchto organizací na území ČR.

V závěru je nastíněn možný způsob eliminace této závažné problematiky, a to jak z hlediska represe, tak z hlediska předmětu sociální pedagogiky.

Resumé

This paper deals with extremism, its evolution, contemporary forms, demonstrations and possible methods of its elimination. It covers the formation of extremist subjects and forms of their existence in present society.

The paper shows particular rightist and leftist extremist organizations which have been established in emerging democratic systems of former eastern bloc countries after 1990. Theme is focused especially on modus vivendi of these organizations in Czech Republic.

The conclusion outlines possible method of elimination of this serious problem from point of view of repression and the subject of social pedagogy.